

Gmina Adamów

Gminna Strategia

Rozwiązywania

Problemów Społecznych

na lata 2015 – 2024

Spis treści

I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	4
1. PODSTAWA PRAWNA STRATEGII, ZGODNOŚĆ Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM ORAZ STRATEGIAMI NARODOWYMI I EUROPEJSKIMI	5
2. POWIĄZANIE STRATEGII Z KRAJOWYMI AKTAMI PRAWNYMI.....	5
2.1 Zgodność z prawem wspólnotowym	6
2.2 Zgodność ze strategiami europejskimi	6
2.3 Zgodność z dokumentami krajowymi	8
2.4 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi.....	10
II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII	13
1. PRZEBIEG PROCESU WYPRACOWANIA STRATEGII	13
III. CHARAKTERYSTYKA GMINY	17
1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE	17
2. HISTORIA.....	18
3. GOSPODARKA GMINY	19
3.1 Przedsiębiorczość.....	19
3.2 Transport publiczny	22
3.3 Rolnictwo.....	23
4. LUDNOŚĆ GMINY	24
4.1 Demografia.....	24
4.2 Poziom życia	28
4.3 Mieszkalnictwo.....	29
5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	30
5.1 Oświata	30
5.2 Kultura	35
5.3 Służba zdrowia.....	40
5.4 Pomoc społeczna	41
5.5 Policja	46
5.6 Rekreacja i sport.....	46
5.7 Organizacje społeczne	48
5.8 Ekonomia społeczna.....	50
6. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	52
6.1 Analiza problemów społecznych Gminy Adamów na podstawie danych instytucji.....	52
6.2 Problemy i oczekiwania społeczne wg uczestników warsztatów i na podstawie ankiety	65
6.3 Analiza SWOT	72
7. PLANOWANIE DZIAŁAŃ	74
7.1 Misja i wizja Gminy Adamów	74
7.2 Cele strategiczne, operacyjne i zadania.....	74
7.3 Harmonogram wdrażania strategii	80
7.4 Ramy finansowe strategii	84

7.5 Programy	86
IV. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	86
1. SYSTEM MONITOROWANIA STRATEGII	86
2. EWALUACJA STRATEGII	92
ZAŁĄCZNIKI	95
WYKAZ SKRÓTÓW	100
SPIS WYKRESÓW I TABEL	100

I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Obecnie stale wzrasta zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej, co spowodowane jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami, jak: redukcja zatrudnienia, deficyt nowych miejsc pracy, wzrost kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób niepełnosprawnych. W celu ich realizacji powstały, bądź zostały znowelizowane akty prawne, a wśród nich art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 poz. 163), zobowiązujący samorząd Gminy do opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Działania te opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji.

Dobrem nadrzędnym Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej jako całości; w praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Państwo Członkowskie Unii Europejskiej ma obowiązek prowadzenia w ramach Unii wspólnych działań wspierających, uzupełniających i koordynujących w szeroko pojętej dziedzinie ochrony ludności i rozwoju kapitału ludzkiego. Opracowanie Strategii jest warunkiem pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na realizację projektów dotyczących sfery społecznej zarówno z budżetu państwa, jak też funduszy Unii Europejskiej.

1. Podstawa prawna Strategii, zgodność z prawem wspólnotowym oraz strategiami narodowymi i europejskimi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Adamów tworzona jest z mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 poz. 163), która w art. 17 ust. 1 pkt 1 nakłada na Gminy obowiązek „opracowania i realizacji gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej określa zakres konstruowanej Strategii, w której priorytetowe działania wiążą się ściśle z opracowaniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Ponadto art. 16b ust 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.

- diagnoza sytuacji społecznej,
- prognoza zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

2. Powiązanie Strategii z krajowymi aktami prawnymi

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Adamów (GSRPS) jest zgodna z założeniami polityki państwa, a także ustaw kompetencyjnych nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki. Działania zawarte w Strategii oparte są na postanowieniach innych krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2014 poz. 1118);
- Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 nr 43 poz. 225);

- Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 poz. 1356 z późn. zm.);
- Ustawy dnia z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 poz. 124 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2015, poz. 149);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 nr 127 poz. 721);
- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2015, poz. 114).
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 nr 180 poz. 1493 z późn. zm.);
- Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2015 poz. 332);
- Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 poz. 163).

2.1 Zgodność z prawem wspólnotowym

Prawo wspólnotowe (*acquis communautaire*) nie ingeruje w systemowe rozwiązania w zakresie pomocy społecznej obowiązujące w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Funkcjonuje jednak polityka społeczna Unii koordynująca narodowe polityki społeczne w zakresie koniecznym z punktu widzenia funkcjonowania wspólnoty.

2.2 Zgodność ze strategiami europejskimi

Jednym z wiodących celów Unii Europejskiej jest wyrównywanie poziomu rozwoju krajów i regionów. Polska uczestniczy w polityce społeczno-gospodarczej Unii, co oznacza między innymi korzystanie z funduszy unijnych. W obszarze polityki społecznej jest to Europejski Fundusz Społeczny (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr

1304/2013), który jest głównym instrumentem wspierającym działania podejmowane w ramach:

Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020

Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

EFS jest głównym instrumentem wspierającym polityki i zadania priorytetowe, których celem jest osiągnięcie postępów w kierunku pełnego zatrudnienia, poprawy jakości i wydajności pracy, zwiększenie mobilności geograficznej i zawodowej pracowników w Unii. Poprawa systemów kształcenia i szkolenia, propagowanie włączenia społecznego oraz zapobieganie i zwalczanie ubóstwa. Fundusz ten przyczynia się tym samym do spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Głównym celem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Poza celem głównym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- wzrost zatrudnienia;
- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.

2.3 Zgodność z dokumentami krajowymi

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030, której celem głównym jest poprawa jakości życia Polaków.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020, która za jeden z celów stawia rozwój kapitału ludzkiego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, która jako strategiczny cel polityki regionalnej wskazuje efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, w którym określono kluczowe kierunki rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w Polsce.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji.

Celem głównym jest trwale zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej.

W programie wyróżniono pięć celów operacyjnych:

1. Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży. *Zapewnienie rodzinom z dziećmi dostępu do wysokiej jakości usług społecznych, który zwiększy szanse na aktywizację rodziców oraz umożliwi kompleksową profilaktykę zapobiegającą ubóstwu.*
2. Gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie szansy dla młodzieży wejścia na rynek pracy i tworzenia rodzin. *Stworzenie spójnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych umożliwiającego młodzieży przygotowanie do wejścia na rynek pracy, zdobycie niezbędnych kompetencji oraz umiejętności ułatwiających włączenie społeczne, aktywność zawodową i rozwój rodziny.*
3. Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko. *Rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem,*

umożliwiając łączenie ról społecznych zawodowych i rodzinnych oraz zwiększenie roli społeczności lokalnej opartych o zasadę partnerstwa publiczno-społecznego .

4. *Zapobieganie niepewności mieszkaniowej. Zapewnienie dostępu do niedrogich mieszkań na wynajem umożliwiających stabilność rodzin i aktywizację zawodową rodzin oraz zapobieganie utracie mieszkania i bezdomności powodującej wykluczenie społeczne.*
5. *Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni. Zapewnienie osobom starszym, niepełnosprawnym, zależnym przyjaznych form opieki i form aktywnego spędzania czasu oraz aktywnego włączania się osób starszych w życie publiczne i zawodowe.*

Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011 – 2015, który zawiera następujące cele strategiczne:

1. *Ograniczenie szkód zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu.*
2. *Zmniejszenie dostępności i zmiana struktury spożywanego alkoholu.*
3. *Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego, w tym szkód zdrowotnych i rozwojowych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.*
4. *Ograniczenie zjawiska picia alkoholu przez dzieci i młodzież.*
5. *Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom.*
6. *Poprawa jakości działań podejmowanych przez Gminy w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz ograniczenie wydatkowania środków na zadania niezwiązane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.*
7. *Ograniczenie przypadków naruszeń prawa w związku z alkoholem.*
8. *Oszacowanie strat ekonomicznych związanych z alkoholem.*

Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016, którego cel główny brzmi: „ograniczenie używania narkotyków i związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych”.

Narodowy Program Zdrowia na lata 2007 – 2015 – działania przedstawione w Strategii są zgodne z założeniami zawartymi w w/w Programie, szczególnie zaś z celem operacyjnym zakładającym zmniejszenie i zmianę struktury spożycia alkoholu oraz zmniejszenie szkód zdrowotnych spowodowanych alkoholem.

2.4 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi

Zgodność z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zamojskiego na lata 2014-2020

W Strategii określono pięć celów strategicznych rozwiązywania problemów społecznych na lata 2014 – 2020:

1. Aktywizacja zawodowa mieszkańców powiatu.
 - 1.1 Promocja zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy.*
 - 1.2 Efektywny system form wsparcia realizowanych na rzecz zatrudnienia oraz współpracy i działań na lokalnym rynku pracy.*
 - 1.3 Rozwój i dostosowanie bazy materialnej i instytucjonalnej do obowiązujących standardów.*
2. Zdrowe społeczeństwo.
 - 2.1 Zwiększenie skuteczności profilaktyki zdrowotnej mieszkańców powiatu.*
 - 2.2 Zwiększenie świadomości zdrowotnej mieszkańców.*
 - 2.3 Poprawa współpracy powiatu z samorządami gminnymi.*
 - 2.4 Zwiększenie udziału powiatu w ogólnopolskich programach zdrowotnych.*
 - 2.5 Ułatwienie dostępności do informacji na temat funkcjonowania placówek ochrony zdrowia.*
3. Pomoc dziecku i rodzinie.
 - 3.1 Zwiększenie dostępności do specjalistycznych usług psychologicznych, pedagogicznych, logopedycznych oraz do środowiskowych form wsparcia.*
 - 3.2 Intensyfikacja działań na rzecz ofiar przemocy i sprawców przemocy.*
 - 3.3 Zwiększenie liczby miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej.*

- 3.4 Zwiększenie dostępności do wsparcia specjalistycznego dla osób sprawujących pieczę zastępczą oraz dzieci umieszczonych w pieczy.*
 - 3.5 Intensyfikacja współpracy instytucjonalnej na rzecz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.*
 - 3.6 Podniesienie poziomu usług świadczonych na rzecz dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo- wychowawczych i opuszczających pieczę zastępczą.*
4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.
- 4.1 Wspieranie aktywności społecznej.*
 - 4.2 Wspieranie organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.*
 - 4.3 Zwiększenie wsparcia merytorycznego dla organizacji pozarządowych.*
5. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym podstawowych warunków do równoprawnego samodzielnego pełnego i czynnego na miarę możliwości uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.
- 5.1 Propagowanie szeroko pojętej profilaktyki niepełnosprawności.*
 - 5.2 Działania w kierunku ograniczania i łagodzenia skutków niepełnosprawności.*
 - 5.3 Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.*
 - 5.4 Kształtowanie w społeczności lokalnej właściwych postaw wobec osób niepełnosprawnych.*

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020

W strategii wyróżniono 7 celów głównych:

1. Wzrost zatrudnienia i ograniczenie poziomu ubóstwa w województwie lubelskim do 2020 roku.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, włączenie społeczne oraz wzrost aktywności i udziału w życiu społecznym osób starszych.
3. Budowa spójnego systemu pomocy efektywnie wspierającego rodzinę w województwie lubelskim.

4. Włączenie niepełnosprawnych mieszkańców województwa lubelskiego w życie społeczne i zawodowe.
5. Włączenie osób z zaburzeniami psychicznymi w życie społeczne i zawodowe.
6. Aktywne społeczności lokalne województwa lubelskiego.
7. Budowa efektywnej ekonomii społecznej w województwie lubelskim.

Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą 2030)

Cele strategiczne ww. strategii rozwoju obejmują:

1. Wzmacnianie urbanizacji regionu.
2. Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich.
3. Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu.
4. Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu.

Inne dokumenty strategiczne:

- *Strategia Rozwoju Powiatu Zamojskiego na lata 2007-2020*
- *Regionalny Program Działań na Rzecz Zatrudnienia*
- *Wojewódzki Program na Rzecz Osób Starszych na lata 2013 – 2015*
- *Program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych*
- *Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla województwa lubelskiego na lata 2012 – 2016;*
- *Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015;*
- *Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii i HIV / AIDS na lata 2011-2015*
- *Program Współpracy Województwa Lubelskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego*

- *Wieloletni regionalny plan działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie lubelskim na lata 2013-2020*
- *Program Współpracy Województwa Lubelskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego*

II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII

Do prac nad wypracowaniem Strategii zaproszeni zostali przedstawiciele instytucji publicznych i organizacji społecznych z terenu Gminy.

1. Przebieg procesu wypracowania Strategii

Proces przygotowania dokumentu składał się z następujących etapów:

- organizacja procesu planowania strategicznego
- diagnoza sytuacji społecznej Gminy
- planowanie działań.
- opracowanie dokumentu

Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie zawiera następujące elementy:

- analizę sytuacji społecznej w Gminie w oparciu o dane statystyczne oraz opinie środowisk społecznych i przedstawicieli instytucji społecznych, mieszkańców (ankiety),
- analizę doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- dotychczasową współpracę instytucji i organizacji społecznych w na rzecz społeczności lokalnej,
- formułowanie wizji rozwoju społecznego Gminy (SWOT).

Analiza problemów społecznych oraz zasobów społecznych w Gminie obejmuje:

- identyfikację i kategoryzację problemów społecznych w Gminie,
- określanie zasobów społecznych Gminy,
- badanie potrzeb społecznych oraz zakresu ich zaspokojenia.

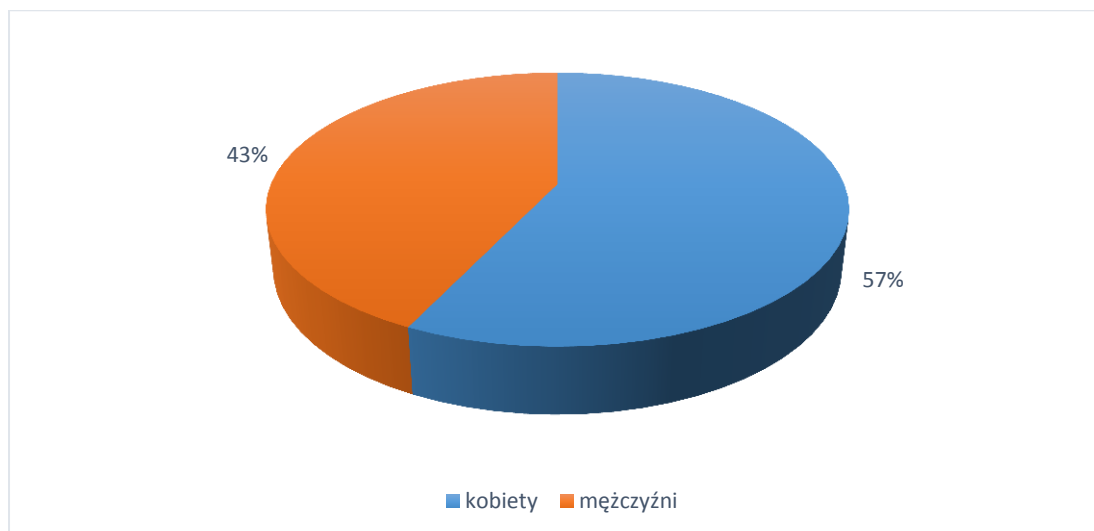
Formułowanie założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o partycypację społeczną i zasady rozwoju społecznego:

- formułowanie misji rozwoju społecznego w korelacji z wizją rozwoju Gminy,
- formułowanie celów strategicznych,
- określanie celów oraz kierunków działań w Gminie,
- określanie sposobu zarządzania realizacją strategii,
- ustalenie zasad monitoringu,
- opracowanie procedur ewaluacji.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Urząd Gminy Adamów, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie, Zakład Opieki Zdrowotnej, Gminna Biblioteka Publiczna, placówki oświatowe, kulturalne oraz wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w Gminie problemów i oczekiwań.

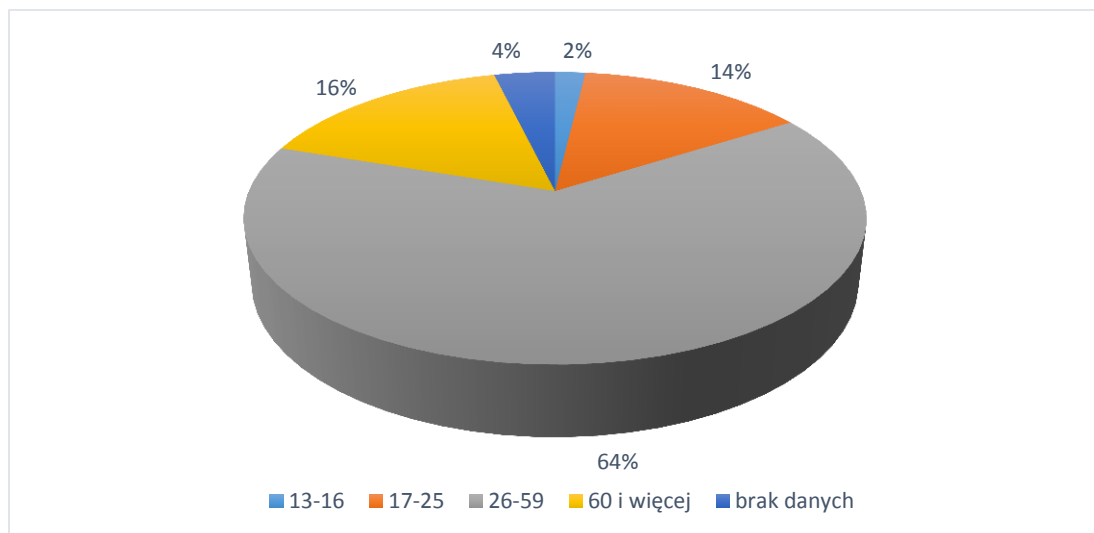
Elementem uspołecznienia procesu budowy GSRPS, było przeprowadzenie badania ankietowego skierowanego do mieszkańców - osób zainteresowanych uczestnictwem w życiu społecznym Gminy. Badanie zostało przeprowadzone na próbie 106 mieszkańców Gminy Adamów - 56 kobiet oraz 42 mężczyzn, w przypadku 8 arkuszy brakowało danych na temat płci respondenta.

Wykres 1. Udział respondentów ankiety w podziale na płeć. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

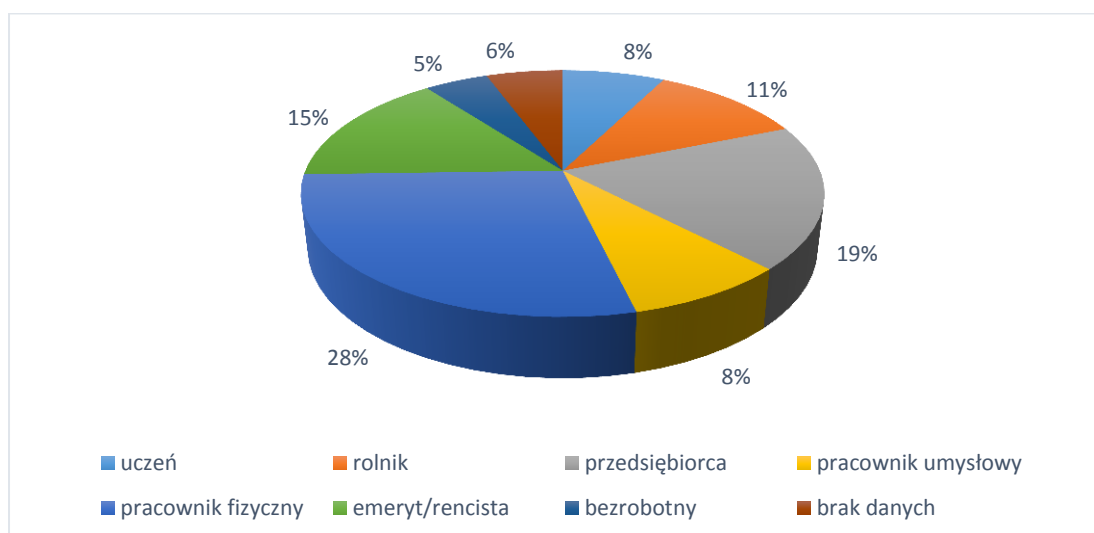
Najlichnieszą grupę wiekową stanowiły osoby między 26 a 59 rokiem życia - było to 64% z puli wszystkich badanych mieszkańców Gminy Adamów. 16% to osoby starsze (w wieku 60 lub więcej lat), natomiast 14% to respondenci mieszczący się w przedziale wiekowym od 17 do 25 lat. Danych na temat wieku nie odnotowano w przypadku 4 ankiet.

Wykres 2. Udział respondentów wg wieku. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

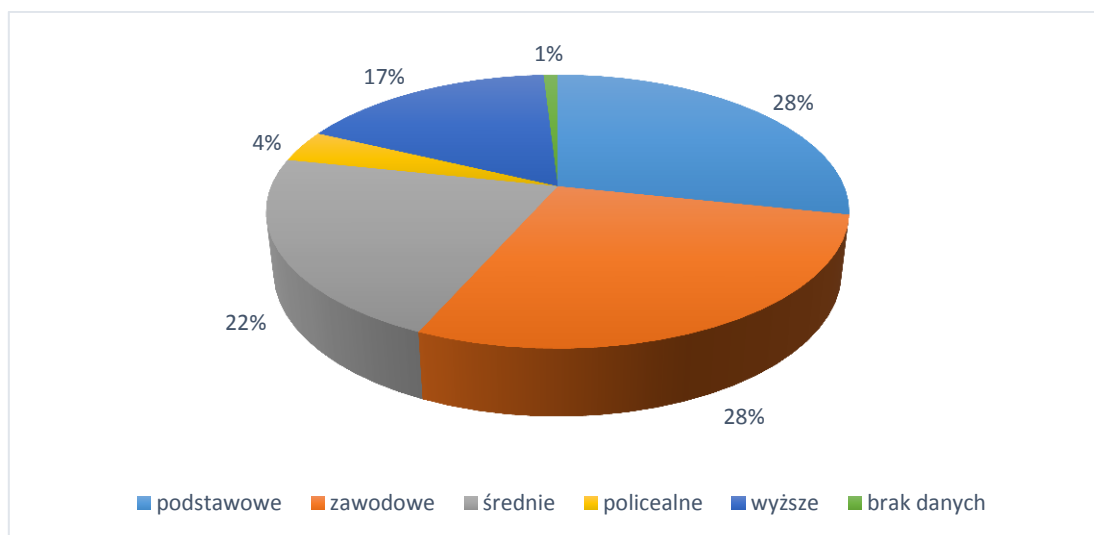
Jeśli chodzi o zawód badanych, najczęściej wymienianym okazał się „pracownik fizyczny” (28% przypadków). Na kolejnych miejscach uplasowali się przedsiębiorcy (19%), emeryci/renciści (15%) oraz rolnicy (11%). Braki danych stwierdzono w 6 przypadkach.

Wykres 3. Podział respondentów wg statusu zawodowego. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

W przypadku poziomu wykształcenia najliczniejsze grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym i zawodowym (po 28%). Nieco mniej osób zadeklarowało posiadanie wykształcenia średniego (22%) lub wyższego (17%). Brak danych stwierdzony został w tylko jednym kwestionariuszu.

Wykres 4. Podział respondentów wg poziomu wykształcenia. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY

1. Położenie geograficzne

Rysunek 1. Umiejscowienie Gminy Adamów w Powiecie Zamojskim. Źródło: www.osp.org.pl.

Gmina Adamów jest jedną z gmin wchodzących w skład powiatu zamojskiego, w województwie lubelskim. Położona jest na północnych krańcach Rostocza Środkowego przy drodze z Zamościa do Józefowa. Od południa graniczy z gminą Krasnobród, od wschodu z gminą Krynice, od pn.-wsch. z gminą Łabunie, od północy z gminą Zamość i od zachodu z gminą Zwierzyniec. Powierzchnia Gminy wynosi 11 070 ha. Adamów jest typową gminą rolniczą, w której użytki rolne zajmują 57% powierzchni. Lasy i grunty leśne to 39% powierzchni Gminy. Obszar ten jest ubogi w wody. Południową część Gminy przecina dolina Wieprza, do którego wlewa swoje wody Jacynka. Wody tych rzek należą do I klasy czystości. Brak przemysłu uciążliwego dla środowiska, liczne użytki rolne oraz lasy sprzyjają zachowaniu czystości powietrza i wód na tym terenie.

W zachodniej części Gminy znajduje się Rostoczański Park Narodowy, który wraz z otuliną zajmuje około 50% jej powierzchni. Natomiast południowe krańce Gminy wchodzą w skład Krasnobrodzkiego Parku Krajobrazowego. Przez malownicze obszary prowadzą szlaki turystyczne i ścieżki dydaktyczne. Piękno krajobrazu podziwiać można z wielu punktów widokowych położonych na wysokości powyżej 300 m n.p.m.

2. Historia

W Gminie Adamów istnieje kilka zabytków godnych obejrzenia. W miejscowości Adamów znajduje się rozległy park z XVIII/XIX w. z drewnianym dworkiem i obiektami podworskimi oraz zabytkowa kapliczka z XIX w. W Bondyrzu można obejrzeć młyn wodny z początku XX wieku oraz modernistyczny kościół rzymskokatolicki. Interesujące gmachy kościołów wznoszą się w Potoczku, Szewni Dolnej i Suchowoli.

Gmina Adamów była w czasie II wojny światowej terenem bardzo ożywionych działań partyzanckich. Trzykrotnie pacyfikowany i wysiedlony przez Niemców Bondyryz posiada obecnie unikalne w skali kraju Muzeum Historii Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. Zbrojne wystąpienie miało miejsce dnia 30 grudnia 1942 roku w miejscowości Wojda. Data ta uznana została za początek Powstania Zamojskiego, które trwało do 25 lipca 1944 roku. Pomnik upamiętniający bitwę pod Wojdą i pomnik "Żołnierzom Powstania Zamojskiego" w Szewni Dolnej stanowią dowód wdzięczności obecnych mieszkańców dla żołnierzy podziemnego frontu. Pomniki pamięci narodowej znajdują się także w miejscowości Feliksówka i Jacnia.

Fot.1. Pomnik upamiętniający bitwę pod Wojdą.

Fot 2. Pomnik w Szewni Dolnej.

3. Gospodarka Gminy

3.1 Przedsiębiorczość

Gmina Adamów jest gminą wiejską. Na terenie Gminy znajdują się mniejsze i większe zakłady produkcyjne, które dają możliwość zatrudnienia mieszkańcom tej Gminy.

W Gminie przeważająca liczba podmiotów gospodarczych świadczy swoje usługi w zakresie handlu detalicznego i hurtowego (26), robót budowlanych (24), rolnictwa i leśnictwa (20). W Gminie istnieje również kilkanaście prężnie działających gospodarstw agroturystycznych, które są bardzo atrakcyjne dla turystów. Rozwojowi agroturystyki sprzyja położenie Gminy na terenie malowniczym, pagórkowatym oraz z dużą ilością lasów.

Poniższa tabela przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Gminy w latach 2012-2014.

Tabela 1. Podmioty gospodarcze w Gminie Adamów w latach 2012-2014

Rok	2012	2013	2014
Liczba podmiotów gospodarczych	115	125	151

Z powyższych danych wynika, iż liczba podmiotów gospodarczych w Gminie wykazuje tendencję wzrostową, a na przestrzeni ostatnich trzech lat przybyło 36 nowych podmiotów gospodarczych. Przekłada się to na wzrost podatków oraz na wzrost liczby miejsc pracy w Gminie.

Tabela 2. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w urzędzie Gminy w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) na koniec 2014

Sekcja	Liczba podmiotów
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	20
Budownictwo	9
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	9
Transport	9
Informacja i komunikacja	1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3

Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej	3
Edukacja	1
Opieka zdrowotna	4
Działalność związana z kulturą, rozrywką rekreacją	4
Działalność usługowa związana z wyżywieniem	2
Produkcja mebli	1
Produkcja wyrobów z drewna	9
Roboty budowlane specjalistyczne	24
Handel hurtowy i detaliczny z wyłączenie handlu samochodami osobowymi	26
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	2
Produkcja metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń	2
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	3
Pozostała działalność usługowa	6
Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	2
Działalność weterynaryjna	1
Inne sekcje	11

Odnosząc się do wskaźników podmiotów gospodarki narodowej - 10 tys. ludności (przyjętych dla celów porównawczych przez GUS), należy stwierdzić, że na 10 tys. ludności na terenie Gminy Adamów przypada 654 firmy. Na 100 osób w wieku produkcyjnym 8,3 osób fizycznych prowadzi działalność gospodarczą. Odnosząc się do fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych można powiedzieć, że na 10 tys. mieszkańców przypada 39 tego typu instytucji. Dokładne dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki. Źródło: www.stat.gov.pl

Kategoria	Jednostka miary	Wartość wskaźnika		
		2012	2013	2014
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	jed.gosp.	629	651	654
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	jed.gosp.	53	41	:
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	jed.gosp.	41	29	:
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100	jed.gosp.	8,3	8,4	8,3

osób w wieku produkcyjnym				
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	jed.gosp.	39	39	39
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	jed.gosp.	88	68	:
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	jed.gosp.	104,5	107,7	107,6

Do największych zakładów pracy w Gminie należą:

1. Firma BetaSoap sp. z o.o. działająca na polskim rynku od 1991 roku, produkująca szeroki asortyment mydła. Specjalizuje się w produkcji mydła w kostce oraz bazy mydlanej, a także komponentów używanych do produkcji detergentów.
2. Firma „Profesjonal” Przedsiębiorstwo Wielobranżowe jest sp. z o.o. działająca na rynku od 1992r. Przedmiotem działalności jest produkcja mrożonek owocowych i warzywnych. Przedsiębiorstwo swoje produkty wysyła do Japonii, Ameryki Północnej i Południowej, Afryki i Australii.
3. Zakład Tartaczny Kleniewski Waldemar w Bondyrzu istnieje od 1987 roku. Zakład cieszy się wieloletnią tradycją i doświadczeniem w produkcji drewna. Zakład jest producentem tarcicy iglastej mokrej i suchej oraz tarcicy dębowej. Firma realizuje zamówienia dla klientów indywidualnych, jak również dla dużych firm.
4. Zakład Stolarski ART-RAM Waldemar Kudyba prowadzi działalność produkcyjno-usługową od 1988 roku. Podstawowym profilem firmy jest produkcja ram do obrazów, podobrazy malarskich, krosien malarskich oraz sztalug. Głównym materiałem, które służy do wyrobu w/w produktów jest drewno sosnowe. Na życzenia klientów zakład wykonuje ramy z innych gatunków drzewa w nietypowych rozmiarach i kształtach.
5. Meble Bondyryz sp. z o.o. prowadzi produkcję i sprzedaż mebli, przede wszystkim tapicerowanych. Spółka w swojej ofercie sprzedaży posiada sofy, fotele, wypoczynki, narożniki, pufy, wersalki, sypialnie oraz garderoby. Oprócz sprzedaży krajowej meble eksportowane są za granicę.

3.2 Transport publiczny

Gmina Adamów położona jest na północnych krańcach Roztocza Środkowego przy drodze z Zamościa do Józefowa. Sąsiaduje z gminą Krasnobród, Krynice, Łabunie, Zamość oraz Zwierzyniec. Przez gminę przebiega sieć dróg wojewódzkich (6,5 km), powiatowych (29,8 km) oraz gminnych (52,8 km).

W latach 2012-2014 w Gminie Adamów przeprowadzono liczne remonty dróg gminnych oraz wybudowano nowe odcinki. W tym okresie została zmodernizowana droga w Szewni Górnej, wyremontowane drogi w miejscowościach: Suchowola A i B, Adamów, Potoczek, Jacnia, Szewnia Górna, Rachodoszcze-Żyznów, Bliżów, Bondyrz-Trzepieciny oraz wybudowano drogę w miejscowości Jacnia. Pomimo przeprowadzonych licznych remontów dróg gminnych istnieją jeszcze miejscowości, w których drogi wymagają dalszej modernizacji.

W roku 2012r. został podpisany projekt na rozbudowę drogi wojewódzkiej 849 Zamość-Jacnia-Krasnobród- Wola Obszańska na odcinku Lipsko-Kaczórki. Przebudowywany odcinek drogi wojewódzkiej Nr 849 przebiega przez tereny gmin Adamów tj. miejscowości Szewnia Górna, Adamów oraz Jacnia.

Na terenie Gminy swoje usługi komunikacyjne świadczą PKS, SP Autonaprawa oraz dwóch przewoźników prywatnych. Sukcesywnie z roku na rok liczba kursów świadczonych przez Autonaprawę zostało zmniejszonych do kilku dziennie, a w przypadku PKS usługi komunikacyjne dotyczą tylko przewozu dzieci do szkoły. Przyczyną takiej sytuacji była niższa cena biletów oferowana przez przewoźników prywatnych.

Pomimo, że na terenie Gminy swoje usługi komunikacyjne świadczy trzech przewoźników to są miejscowości, które mają utrudnione połączenia komunikacyjne. Problem ten dotyczy głównie osób mieszkających przy drogach gminnych oraz osób chcących się przemieszczać między poszczególnymi miejscowościami w Gminie. Największy problem z połączeniem między miejscowościami jest w okresie wakacyjnym w związku z tym, że nie ma młodzieży dojeżdżającej do szkoły i część kursów jest odwołana.

Z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się mieszkańcy następujących miejscowości: Feliksówka, Boża Wola, Rachodoszcze, Trzepieciny, Bliżów, Malinówka, Grabnik.

Dobre połączenie komunikacyjne w Gminie mają mieszkańcy miejscowości usytuowanych głównie przy drodze wojewódzkiej: Szewnia Górna i Dolna, Jacnia oraz przy drodze powiatowej: Suchowola.

3.3 Rolnictwo

Gmina Adamów jest typową gminą rolniczą, w której użytki rolne zajmują 57% powierzchni, lasy i grunty leśne stanowią 39% powierzchni Gminy. Południową część Gminy przecina dolina Wieprza, do którego wlewa swoje wody Jacynka. W Gminie Adamów przeważają małe gospodarstwa rolne. Istnieją również gospodarstwa wielkoobszarowe o powierzchni powyżej 100 ha i 50 ha.

Tabela 4. Ilość dużych gospodarstw rolnych w Gminie Adamów.

Wielkość gospodarstw	powyżej 100 ha	od 50 do 99 ha	od 20 do 49 ha
Ilość gospodarstw	2	4	około 10

Gospodarstwa wielkoobszarowe o powierzchni powyżej 100 ha swoje użytki rolne mają rozmieszczone na terenie całej Gminy. W latach 2012-2014 w gospodarstwach tych dominowała uprawa zbóż (pszenicy i kukurydzy) oraz rzepaku. Uprawy w znacznej części przeznaczane były na sprzedaż, pozostała część upraw przeznaczana była na pasze dla zwierząt. W jednym z gospodarstw prowadzona jest hodowla drobiu (brojlerów). W/w gospodarstwa prowadzą także działalność usługową wspierającą produkcję roślinną.

Gospodarstwa o powierzchni powyżej 50 ha znajdują się w miejscowościach Adamów, Bliżów oraz Feliksówka. W gospodarstwach tych również dominuje uprawa zbóż (pszenicy) oraz rzepaku, traw nasiennych i buraków cukrowych oraz krzewów owocowych (porzeczki czarnej i czerwonej oraz maliny), które przeznaczane są na sprzedaż. Gospodarstwa te również prowadzą działalność usługową wspierającą produkcję roślinną. Wszystkie gospodarstwa wielkoobszarowe są w pełni zmechanizowane posiadające wyspecjalizowany, wysokiej jakości park maszynowy służący do uprawy roli i produkcji roślin oraz hodowli zwierząt.

W gospodarstwach poniżej 50 ha również dominuje uprawa zbóż oraz uprawa krzewów owocowych tj. porzeczek czerwonej i czarnej, maliny (głównie w miejscowościach Suchowola Kol. Feliksówka, Potoczek oraz Adamów), a także leszczyny (w miejscowości Szewni Dolnej). W gospodarstwach tych prowadzona jest także hodowla bydła mlecznego (głównie w miejscowości Feliksówka oraz Suchowola Kol.) oraz trzody chlewnej (w Trzepiecinach).

W gospodarstwach o powierzchni kilkunastu hektarów, podobnie jak w pozostałych gospodarstwach dominuje uprawa zbóż.

W części gospodarstw prowadzone są dodatkowe działalności, min. hodowla pszczół w miejscowości Bliżów. W związku z tym, że gmina Adamów jest atrakcyjna dla turystów pod względem krajobrazu oraz czystości środowiska, część gospodarstw prowadzi działalność usługową związaną z prowadzeniem gospodarstwa agroturystycznego. W gospodarstwach tych są oferowane produkty ekologiczne pochodzące z miejscowych upraw.

4. Ludność Gminy

4.1 Demografia

Gmina Adamów jest gminą wiejską, stanowiącą 4,52% powierzchni powiatu, o niskim wskaźniku gęstości zaludnienia wynoszącym 44os/km² (w powiecie zamojskim gęstość zaludnienia wynosi 60os/km²). Największą miejscowością w Gminie jest Suchowola, licząca 1011 mieszkańców - 515 mężczyzn i 496 kobiet, co stanowi 20,49 % ogółu mieszkańców Gminy. W następnej kolejności występuje Bondyryz, gdzie liczba mieszkańców wynosi 702 – 347 mężczyzn i 355 kobiet. Najmniej liczącą miejscowością Gminy jest Grabnik, gdzie mieszka jedynie 8 osób, w tym 4 kobiety i 4 mężczyzn.

Tabela 5. Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach. Dane UG Adamów.

Lp.	Nazwa sołectwa	Liczba mieszkańców w 2012r.	Liczba mieszkańców w 2013r.	Liczba mieszkańców w 2014r.
1	Adamów	378	385	380
2	Bliżów	243	235	233
3	Bondyryz	705	694	702
4	Boża Wola A i B	267	266	261
5	Czarnowoda	15	15	15
6	Feliksówka	239	244	242
7	Grabnik	8	8	8
8	Jacnia	528	523	517
9	Malinówka	12	12	12
10	Potoczek	193	189	198
11	Rachodoszcze	291	291	287
12	Suchowola A i B	1047	1035	1011
13	Suchowola Kolonia	358	364	365
14	Szewnia Dolna	391	390	380
15	Szewnia Górna	227	222	224
16	Trzepieciny	96	95	99
	Razem	4998	4968	4934

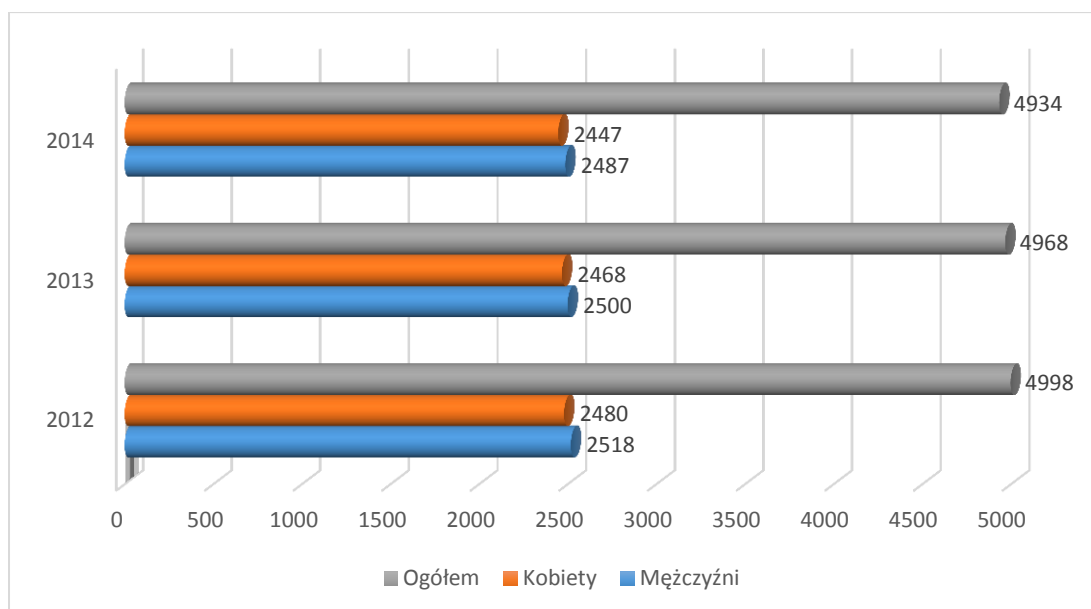
Na terenie Gminy Adamów w 2014 roku mieszkało 4934, z czego 2447 kobiet (49,60%) i 2487 mężczyzn (50,40%). Na przestrzeni ostatnich lat zauważa się tendencję spadkową w liczbie mieszkańców Gminy Adamów, w niewielkim stopniu przeważa liczba mężczyzn wobec kobiet i taki stan utrzymuje się przez ostatnie lata.

Tabela 6. Demografia Gminy Adamów. Źródło: dane UG Adamów.

Wyszczególnienie	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Ogółem	4998	4968	4934
Kobiety			
Ogółem	2480	2468	2447
0-17	497	496	474

w. produkcyjny	1314	1303	1302
w. emerytalny	669	669	671
Mężczyźni			
Ogółem	2518	2500	2487
0-17	504	500	485
w. produkcyjny	1683	1682	1687
w. emerytalny	331	318	315

Wykres 5. Liczba mieszkańców Gminy Adamów w latach 2012-2014 w podziale na płeć oraz ogółem. Źródło: dane UG.

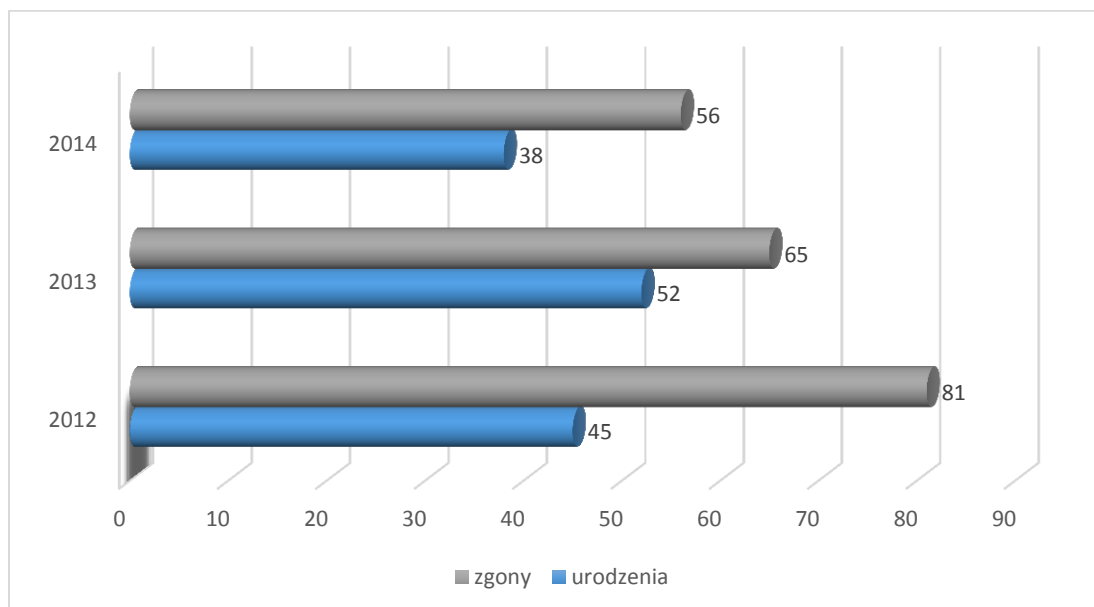

Wśród mieszkańców Gminy Adamów w 2014 roku ponad połowa, to osoby wieku produkcyjnym(60,58%), zaledwie 19,44% stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym(0-17 lat), natomiast osoby w wieku 60 i więcej (w przypadku kobiet) i 65 i więcej (w przypadku mężczyzn) stanowią grupę osób w ilości 19,98%.Należy zwrócić uwagę, że w poszczególnych latach zarówno w wieku przedprodukcyjnym, jak i produkcyjnym widoczna jest większa liczba mężczyzn niż kobiet, natomiast w wieku poprodukcyjnym liczba kobiet

jest dwukrotnie większa niż liczba mężczyzn, co wiąże się z większą umieralnością mężczyzn w tym przedziale wiekowym. Widoczny jest wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym, co jest zjawiskiem korzystnym dla Gminy, natomiast w niewielkim stopniu zwiększa się także liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Nie jest to sytuacja korzystna, biorąc pod uwagę sytuację materialną osób starszych utrzymujących się z rent i emerytur, która jest w większości zbyt niska, by zaspokoić wszystkie potrzeby tych osób, szczególnie wobec nasilania się wraz z wiekiem problemów zdrowotnych. Analizując strukturę wieku ludności Gminy Adamów można zaobserwować, że stopniowo maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, co ma wpływ na starzenie się mieszkańców Gminy, które charakteryzuje się wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym w porównaniu do osób w wieku produkcyjnym.

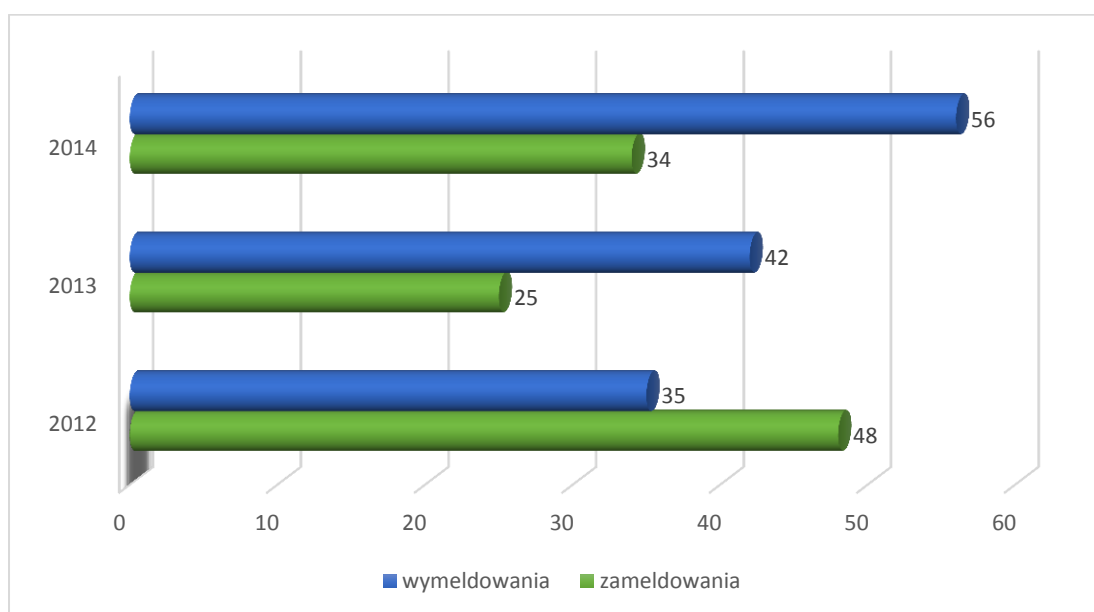
Ujemny bilans demograficzny Gminy, czyli spadek liczby mieszkańców, w znacznym stopniu jest spowodowany wyjazdem młodzieży z terenu Gminy za granicę oraz do większych miast, w poszukiwaniu pracy. Zauważa się także od kilku lat niski poziom urodzeń: rok 2012 - 45 urodzeń, rok 2013 - 52 urodzenia, rok 2014 - 38. Przyrost naturalny w poszczególnych latach był ujemny, w 2014 roku wyniósł -18. Ogólny bilans demograficzny lat 2012-2014 był ujemny i wyniósł -67 osób.

Wykres 6. Ruch naturalny ludności (urodzenia i zgony) w Gminie Adamów w latach 2012-2014. Źródło: dane UG.

Również w przypadku salda migracji wskaźniki są ujemne. Związane jest to z coraz większą liczbą młodzieży podejmującej naukę w szkołach wyższych znajdujących się w większych miastach, gdzie młodzi ludzie mają większą szansę na znalezienie pracy. W ostatnich latach duże znaczenie mają także migracje w poszukiwaniu pracy, głównie w budownictwie, handlu, usługach, do większych miast jak i do krajów UE.

Wykres 7. Migracje na terenie Gminy Adamów w latach 2012-2014. Źródło: dane UG.

4.2 Poziom życia

W 2013 r. dochody Gminy Adamów w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 2738 zł, przy wydatkach w wysokości 2480 zł. W tym samym roku wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wyniosły 22% całości wydatków gminnego budżetu (wzrost o 3.8 punktu procentowego w stosunku do roku poprzedniego).

4.3 Mieszkalnictwo

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosi w Gminie Adamów 80,9 m² (2013 r.). W tym samym roku gminne wydatki przeznaczone na gospodarkę mieszkaniową wyniosły 0,2% ogółu wydatków budżetowych przy 0,4% dochodu z tego samego tytułu.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Adamów. Źródło: dane GUS www.stat.gov.pl

	Jednostka miary	2012	2013	2014
ZASOBY MIESZKANIOWE				
Zasoby mieszkaniowe wg lokalizacji				
Ogółem				
<i>mieszkania</i>	mieszk.	1682	1684	-
<i>izby</i>	izba	6020	6026	-
<i>powierzchnia użytkowa mieszkań</i>	m ²	136196	136305	-
Budynki mieszkalne w Gminie				
Ogółem	bud.	1624	1626	-
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne				
Ogółem				
<i>Wodociąg</i>	mieszk.	1233	1235	-
<i>ustęp splukiwany</i>	mieszk.	1130	1132	-
<i>Łazienka</i>	mieszk.	1041	1043	-
<i>centralne ogrzewanie</i>	mieszk.	770	772	-
Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań				
<i>Wodociąg</i>	%	73,3	73,3	-
<i>Łazienka</i>	%	61,9	61,9	-
<i>centralne ogrzewanie</i>	%	45,8	45,8	-

Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki				
<i>przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania</i>	m ²	81,0	80,9	-
<i>przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę</i>	m ²	27,8	28,0	-
<i>mieszkania na 1000 mieszkańców</i>	mieszk.	343,6	345,7	-

5. Infrastruktura społeczna

5.1 Oświata

W Gminie Adamów działalność oświatową prowadzą dwa zespoły szkół:

1. Zespół Szkół w Szewni Górnej, w skład zespołu wchodzi: Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Szewni Górnej oraz Publiczne Gimnazjum w Szewni Górnej.
2. Zespół Szkół im. T. Kościuszki w Suchowoli, składający się ze Szkoły Podstawowej im. T. Kościuszki w Suchowoli, Gimnazjum im. T. Kościuszki w Suchowoli oraz Punktu Przedszkolnego.

Tabela 8. Zespół Szkół w Szewni Górnej. Dane instytucji.

Zespół Szkół w Szewni Górnej: Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Szewni Górnej, Publiczne Gimnazjum oraz Oddział Przedszkolny			
	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Liczba oddziałów	13	13	13
Liczba uczniów ogółem	229	214	222
Przedszkole	41	39	35
Szkoła Podstawowa	106	116	135
Gimnazjum	82	59	52
Liczba nauczycieli	25	25	23
Realizowane programy dodatkowe	Szkoła Podstawowa: • Klub Bezpiecznego Puchatka, • Owoce i warzywa w szkole,	Szkoła Podstawowa: • Klub Bezpiecznego Puchatka, • Owoce i warzywa w szkole,	Szkoła Podstawowa: • Klub Bezpiecznego Puchatka, • Owoce i warzywa w szkole,

	<ul style="list-style-type: none"> • Czyste powietrze, • Szklanka mleka, • Nie pal przy mnie, proszę, • Śniadanie daje moc, • Bezpieczna szkoła, • Ratujemy i uczymy ratować. <p>Gimnazjum</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trzymaj formę, • Szklanka mleka, • Bezpieczna szkoła, • Znajdź właściwe rozwiązanie 	<ul style="list-style-type: none"> • Czyste powietrze, • Szklanka mleka, • Nie pal przy mnie, proszę, • Śniadanie daje moc, • Bezpieczna szkoła, • Ratujemy i uczymy ratować. <p>Gimnazjum</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trzymaj formę, • Szklanka mleka, • Bezpieczna szkoła, • Znajdź właściwe rozwiązanie 	<ul style="list-style-type: none"> • Czyste powietrze, • Szklanka mleka, • Nie pal przy mnie, proszę, • Śniadanie daje moc, • Bezpieczna szkoła, • Ratujemy i uczymy ratować. <p>Gimnazjum</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trzymaj formę, • Szklanka mleka, • Bezpieczna szkoła, • Znajdź właściwe rozwiązanie
Zajęcia dodatkowe	<ul style="list-style-type: none"> • chór, • zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z języka polskiego; • zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z matematyki; • zajęcia sportowe (sumo- zapasy), • harcerstwo • godziny z art.42 ust.2 pkt 2 (zajęcia przygotowujące do sprawdzianu po klasie VI i egzaminu gimnazjalnego, zajęcia świetlicowe, koło historyczne, zajęcia komputerowe, zajęcia zwiększające szanse edukacyjne uczniów, w tym praca z uczniem zdolnym, rozwijanie zainteresowań uczniów, praca z uczniem mającym trudności w nauce); 	<ul style="list-style-type: none"> • zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z języka polskiego; • zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z matematyki; • kółko matematyczne; • zajęcia sportowe (sumo- zapasy); • harcerstwo • godziny z art.42 ust.2 pkt 2 (zajęcia przygotowujące do sprawdzianu po klasie VI i egzaminu gimnazjalnego, zajęcia świetlicowe, koło historyczne, zajęcia komputerowe, zajęcia zwiększające szanse edukacyjne uczniów, w tym praca z uczniem zdolnym, rozwijanie zainteresowań uczniów, praca z uczniem mającym trudności w nauce); 	<ul style="list-style-type: none"> • nauka tańca (Szkoła Tańca Myka); • zajęcia sportowe (sumo- zapasy); • harcerstwo • godziny z art.42 ust.2 pkt 2 (zajęcia przygotowujące do sprawdzianu po klasie VI i egzaminu gimnazjalnego, zajęcia świetlicowe, koło historyczne, zajęcia komputerowe, zajęcia zwiększające szanse edukacyjne uczniów, w tym praca z uczniem zdolnym, rozwijanie zainteresowań uczniów, praca z uczniem mającym trudności w nauce);
Infrastruktura edukacyjna	<p>9 sal lekcyjnych, w tym dwie dla oddziałów przedszkolnych, biblioteka szkolna oraz świetlica, pracownia komputerowa z dostępem do internetu z 18 stanowiskami komputerowymi, dodatkowo 5 laptopów. Nowocześnie wyposażona kuchnia wraz ze stołówką. Placówka wyposażona jest w liczne pomoce dydaktyczne. W szkole są 3 tablice interaktywne i 3 rzutniki. Profesjonalna sala gimnastyczna, plac zabaw, oczyszczalnia ścieków.</p>		

Tabela 9. Zespół Szkół im. T. Kościuszki w Suchowoli. Dane instytucji.

Zespół Szkół w Suchowoli: Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Suchowoli, Gimnazjum oraz Punkt Przedszkolny			
	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Liczba oddziałów	15	15	14
Liczba uczniów ogółem	313	303	292
Przedszkole	19	19	17
Szkoła Podstawowa	184	192	197
Gimnazjum	110	92	78
Uczniowie z orzeczeniami i opiniami	4; 21	5; 28	7; 26
Liczba nauczycieli	30	28	31
Realizowane programy dodatkowe	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z Wielką Orkiestrą Świątecznej Pomocy • Program Edukacyjny „Ratujemy i uczymy ratować” • Czyste powietrze wokół nas • Nie pal przy mnie proszę • Znajdź właściwe rozwiązanie • Trzymaj Formę • Szklanka mleka • Owoce w szkole • Sprzątania świata • Pomóż dzieciom przetrwać zimę • Żyj smacznie i zdrowo • Nie daj się • Przemoc i agresja. Jak sobie radzić? • Pomyśl zanim będzie za późno • Pułapki cywilizacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • Wpływ alkoholu i substancji psychoaktywnych na młodego człowieka • Współpraca z Wielką Orkiestrą Świątecznej Pomocy • Ratujemy i uczymy ratować • Czyste powietrze wokół nas • Nie pal przy mnie proszę • Znajdź właściwe rozwiązanie • Trzymaj Formę • Szklanka mleka • Owoce w szkole • Sprzątania świata • Pomóż dzieciom przetrwać zimę • Żyj smacznie i zdrowo • Nie daj się • Przemoc i agresja. Jak sobie radzić? • Pomyśl zanim będzie za późno 	<ul style="list-style-type: none"> • Żyj smacznie i zdrowo • Bezpieczna i Przyjazna szkoła • Zdrowie na talerzu • Akademia Aquafresh • Dziecko w sieci • Życ radośnie • Wpływ alkoholu i substancji psychoaktywnych na młodego człowieka • Współpraca z Wielką Orkiestrą Świątecznej Pomocy • Ratujemy i uczymy ratować • Czyste powietrze wokół nas • Nie pal przy mnie proszę • Znajdź właściwe rozwiązanie • Trzymaj Formę • Szklanka mleka • Owoce w szkole • Sprzątania świata • Pomóż dzieciom

		<ul style="list-style-type: none"> • Pułapki cywilizacyjne 	przetrwać zimę <ul style="list-style-type: none"> • Żyj smacznie i zdrowo • Nie daj się • Przemoc i agresja. Jak sobie radzić • Pomyśl zanim będzie za późno • Pułapki cywilizacyjne
Zajęcia dodatkowe	<ul style="list-style-type: none"> • zajęcia wyrównawcze • zajęcia przedmiotowe przygotowujące do sprawdzianu klas VI oraz do egzaminów gimnazjalnych • kółka zainteresowań • pomoc psychologiczno – pedagogiczna 		
Infrastruktura edukacyjna	<p>Zespół Szkół w Suchowoli posiada 14 sal lekcyjnych, w tym jedną informatyczną z 21 stanowiskami komputerowymi. Pracownia wyposażona jest również w drukarkę, skaner oraz projektor. Szkoła ma szerokopasmowe łącze internetowe oraz WI-FI.</p> <p>Szkoła posiada dobrze wyposażone klaso-pracownie: z fizyki, biologii i geografii, matematyki, historii. Dwa pomieszczenia zajmuje biblioteka szkolna. Oprócz zbiorów bibliotecznych (prawie 11000 woluminów) znajduje się w niej Centrum Informacji Multimedialnej z 7 stanowiskami dla uczniów oraz czytelnia. Szkoła posiada nowoczesną salę gimnastyczną z siłownią i zapleczem rehabilitacyjnym. Ponadto w szkole znajduje się gabinet pedagoga, świetlica połączona ze stołówką, a w pobliżu zlokalizowane są boiska do piłki nożnej, siatkowej, ręcznej.</p>		

W Zespole Szkół w Suchowoli spada liczba uczniów ogółem, co jest związane z coraz niższym poziomem urodzeń w Gminie. W Zespole Szkół w Szewni Górnej liczba uczniów utrzymuje się na tym samym poziomie. Obie szkoły prowadzą wiele zajęć dodatkowych. Uczniowie co roku dostają stypendia naukowe oraz za osiągnięcia sportowe przyznawane przez wójta Gminy Adamów. Wypłacane są także stypendia socjalne dla ok 150 uczniów rocznie znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Uczniowie pochodzący z rodzin o niskich dochodach objęci są pomocą w ramach programu „Wyprawka szkolna” w formie dofinansowania np. zakupu podręczników.

Dzieci i młodzież z terenu Gminy korzystają z pomocy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zamościu. Poradnia w latach 2012-2014 objęła pomocą 24 uczniów niepełnosprawnych z terenu Gminy Adamów. Wydała 11 orzeczeń, w tym 6 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, 3 orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania, 2

orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, 6 opinii w sprawie wczesnego wspomaganie rozwoju. 7 uczniów objętych jest pomocą psychologiczno-pedagogiczną w formie zajęć terapeutycznych, w formie zajęć logopedycznych - 6 osób, psychologicznych - 1 osoba.

Tabela 10. Liczba i rodzaj wydanych decyzji, w latach 2012-2014. Źródło: Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Zamościu.

Rodzaj wyd. decyzji	Szkoła	2012	2013	2014	ogółem
		Liczba decyzji	Liczba decyzji	Liczba decyzji	
Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego	SP. Suchowola	1	2	1	6
	SP. Szewnia	0	2	0	
Orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania	SP. Suchowola	0	0	3	3
Orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	Rej. SP Suchowola	0	0	2	2
Opinie w sprawie wczesnego wspomaganie rozwoju	Rej.SP Suchowola	4	0	2	6

Dla uczniów ZS w Suchowoli posiadających orzeczenia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na o upośledzenie umysłowe lekkiego i umiarkowanego stopnia oraz orzeczenia o niepełnosprawności narządu ruchu i słuchu, opracowano Indywidualne Programy Edukacyjno-Terapeutyczne.

W roku szkolnym 2012/2013 Indywidualne Programy Edukacyjno-Terapeutyczne opracowano dla trzech uczniów, w 2013/2014 dla czterech uczniów, w 2014/2015 dla pięciu uczniów.

Gminne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego

Dzięki współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego, Urzędem Gminy w Adamowie i ZS w Suchowoli, w 2013 roku przy ZS w Suchowoli utworzone zostało pierwsze w województwie lubelskim GCBRD, które jest bazą w zakresie wychowania komunikacyjnego. Fundatorem Centrum jest Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Zamościu. Utworzenie centrum bezpośrednio w środowisku wiejskim, umożliwiło

prowadzenie codziennej edukacji w zakresie bezpiecznego poruszania się dzieci i młodzieży po drogach rowerami i motorowerami, w oparciu o specjalistyczny sprzęt i najnowsze pomoce dydaktyczne. W skład Centrum wchodzi pracownia wychowania komunikacyjnego, wyposażona w pomoce do prowadzenia zajęć praktycznych i teoretycznych oraz miasteczko ruchu drogowego na przyszkolnym placu.

5.2 Kultura

Biblioteka Publiczna w Adamowie z siedzibą w Potoczku

Biblioteka, oprócz wypełniania podstawowych zadań związanych z obsługą czytelnictwem i działalnością informacyjną, prowadzi działalność edukacyjno-kulturalną, służącą upowszechnianiu książki i biblioteki oraz promowaniu własnej miejscowości, Gminy i regionu. Gminna Biblioteka Publiczna Adamów z siedzibą w Potoczku jest jedyną biblioteką publiczną w Gminie. Gminna Biblioteka Publiczna w Adamowie z siedzibą w Potoczku została założona w 1948 roku, obecnie mieści się w budynku OSP Potoczek. Biblioteka jest lokalną instytucją kultury finansowaną przez samorząd, wpisaną do Gminnego Rejestru Instytucji Kultury. Biblioteka współpracuje ze szkołami na terenie Gminy. W bibliotece zatrudnione są dwie osoby: jedna na pełny etat, druga 1/2 etatu. Biblioteka dzięki uczestnictwu w programie Biblioteki Narodowej Priorytet 1 – otrzymała środki na zakup nowości wydawniczych. W roku 2014 nastąpiła częściowa selekcja nieaktualnego księgozbioru, zakupiono również 666 szt. nowych książek. W ramach Programu Rozwoju Bibliotek – Runda II 2011 Biblioteka otrzymała bezpłatnie sprzęt komputerowy, urządzenia wielofunkcyjne, drukarkę A-3 oraz aparaty cyfrowe. Otrzymany sprzęt został udostępniony wszystkim czytelnikom oraz mieszkańcom Gminy. W godzinach pracy biblioteki mieszkańcy Gminy mogą korzystać bezpłatnie z internetu.

Liczba odwiedzin czytelników w wypożyczalni - 2519

Liczba wypożyczeń książek ogółem - 5287

Działalność kulturalna prowadzona jest w formie:

- konkursów literackich, plastycznych,
- spotkań z ciekawymi ludźmi, teatrem,

- lekcji bibliotecznych,
- imprez okolicznościowych,
- wystawek tematycznych,
- promocji książek.

W roku 2014 zorganizowano:

- konkurs czytelniczy:
 - Czytelnik Roku 2014 w GBP
- konkurs plastyczny:
 - Najpiękniejsza Kartka Wielkanocna
 - Najpiękniejsza przygoda z wakacji
 - Logo Biblioteki
- Spotkania z teatrem z Krakowa:
 - Tajemnice zaginionych liter
 - Skradzione mądrości
 - Magiczna księga
 - Bella
- Spotkania autorskie:
 - Ryszard Drabik
 - Zbigniew Masternak
 - Edyta Zarębska
 - Zbigniew Dmitroca
- Spotkania z ornitologiem:
 - Sebastian Sobowiec
- Warsztaty:
 - pisanie scenariuszy filmowych
- Lekcje biblioteczne:
 - Dzień wiosny
 - Piękna podróż w krainie książki

Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Gminy Adamów

Działalność kulturalną na terenie Gminy propaguje i kontynuuje założone w 2006

roku Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Gminy Adamów, skupiające Koła Gospodyń Wiejskich, zespoły ludowe, kapelę ludową Adamowiaczy oraz Kluby Seniora. Celem organizacji jest min. wspieranie rozwoju kulturalnego, oświatowego oraz gospodarczego Gminy Adamów. Krzewienie poczucia patriotyzmu, umacnianie więzi z tradycją środowiska i regionu, aktywizację działających w lokalnym środowisku grup społecznych i organizacji pozarządowych, wspieranie lokalnych zespołów śpiewaczych, kapel ludowych, grup teatralnych, budowanie więzi międzyludzkich, inicjowanie i popieranie działań służących ochronie środowiska oraz nawiązywanie kontaktów i współdziałanie z organizacjami pozarządowymi, krajowymi i zagranicznymi. Działalność stowarzyszenia integruje i pobudza mieszkańców do aktywności w dziedzinie kultury oraz przyczynia się do promocji miejscowości i regionu pielęgnując tradycję i miejscową obrzędowość.

Kapela ludowa „*Adamowiaczy*” została założona w 2004r. ma charakter wokalnoinstrumentalny, prezentuje głównie utwory ludowe. W roku 2012 kapela składała się z 9 osób na przestrzeni lat 2013-2014 z 8 osób, tj. czterech mężczyzn (instrumenty) i 4 pań (wokal). Swoimi występami uświetnia większość uroczystości w Gminie, uczestniczy w corocznych przeglądach i imprezach powiatowych i regionalnych, min. w „Regionalnym Przeglądzie Kapel i Śpiewaków Ludowych” w Suścu, „Zamojskich Dniach Folkloru” w Zwierzyńcu, Dożynkach Powiatowych, Jarmarku Hetmańskim w Zamościu.

Zespół ludowy „*Roztoczańskie Echo*” z Suchowoli bierze czynny udział w życiu kulturalnym Gminy. Członkami zespołu jest 8 osób, które poprzez swoją działalność w sferze kulturalnej aktywizują lokalną społeczność. Zespół był organizatorem wielu imprez, min. „Dni Suchowoli”, Koncertu patriotycznego z okazji Święta Niepodległości, a także spotkań związanych ze świętami i różnymi lokalnymi uroczystościami, tj. spotkania opłatkowe, koncert kolęd i pastorałek, spotkania z okazji Dnia Babci itp.

Zespół Ludowy „*Feliksowianki*” z Feliksówki najdłużej uczestniczy w życiu kulturalnym Gminy Adamów. Liczy 14 osób, które śpiewają pieśni ludowe, patriotyczne i kościelne. Zespół aktywnie bierze udział w życiu kulturalnym poprzez uczestnictwo w uroczystościach kościelnych, gminnych i powiatowych. Uczestniczy w dożynkach gminnych i powiatowych co roku przygotowując wieniec dożynkowy. Ponadto ze społecznością wsi Feliksówka zespół spotyka się na wielu uroczystościach, min.: z okazji

Dnia Babci i Dziadka, Dnia Kobiet, Dnia Matki, warsztatów kulinarnych, robieniu pisanek wielkanocnych itp.

Zespół „*Trzepiecianie*” z Trzepiecina prezentuje własny humorystyczny repertuar nawiązujący w sposób satyryczny do aktualnej sytuacji społeczno-politycznej. Tak jak inne zespoły aktywnie uczestniczy w imprezach gminnych i powiatowych. Gościnnie występował min. w Gminie Barchaczów, Zwierzyńcu, Gorajcu, Łabuniach. Poza tym, zespół swym śpiewem uświetnia obrzędy religijne.

Zespół „*Gawęda*” z Szewni Dolnej. Poprzez swoją działalność kultywuje tradycję, zwyczaje oraz obrzędy regionu. Zespół uczestniczy w gminnych imprezach kulturalno-rozrywkowych.

Zespół „*Babeczki w kropeczki*” z Bondyrza jest to wielopokoleniowy 16 osobowy zespół kabaretowo– folklorystyczny. Prowadzi ożywioną działalność popularyzującą i kultywującą folklor, kulturę ludową, tradycję oraz zwyczaje i obrzędy. Aktywnie angażuje się w życie kulturalne Gminy i powiatu, prowadzi również szereg dodatkowych działań upowszechniając kulturę zarówno wśród mieszkańców miejscowości Bondyrz, jak i Gminy, a nawet powiatu. Do tradycji kultywowanych należy okres kolędowania i zwyczaje wielkanocne. Zespół przeprowadził szereg warsztatów kulinarnych, uczestniczył w warsztatach rękodzieła artystycznego. Dodatkowo zespół jest inicjatorem różnego rodzaju imprez okazjonalnych i wyjazdowych.

Kluby Seniora

W 2008 roku na terenie Gminy Adamów w ramach realizacji zadań Poakcesyjnego Programu Wspierania Obszarów Wiejskich powstały dwa Kluby Seniora, które działają w świetlicy wiejskiej w Suchowoli oraz w remizie OSP w Feliksówce. Następnie w roku 2010 powstały dwa kolejne tj. Klub Seniora w Szewni Dolnej i Klub Seniora „Radosna Przysiań” w Bondyrzu. Kluby są odpowiedzią na problemy osób starszych, które niejednokrotnie czują się mało potrzebne, samotne, które mają potrzebę integracji i wspólnego działania w grupie. Na początku działalności osoby te nieodpłatnie i dobrowolnie wykonały prace adaptacyjne pomieszczeń będących obecnie siedzibą ich Klubów. Ze środków pozyskanych z programu seniorzy uczestniczyli w wielu wycieczkach i pielgrzymkach, odwiedzili kino i teatr. Obecnie spędzając czas we własnym gronie wykonują

stroiki świąteczne, pisanki, ozdoby, przygotowują potrawy i wypieki. Organizują spotkania okolicznościowe.

Koła Gospodyń Wiejskich

Zainteresowanie działalnością kulturalną wciąż rośnie czego dowodem są zawiązujące się Koła Gospodyń Wiejskich. W roku 2013 utworzono KGW w Jacni, a w roku 2014 zawiązało się Koło Gospodyń Wiejskich w Rachodoszczach pod nazwą „Na przekór wszystkiemu”, które zrzesza 19 członków. KGW czynnie włączają się w działalność kulturalną, uczestniczą w uroczystościach kościelnych, gminnych i powiatowych. KGW kultywują tradycję i zwyczaje angażując dzieci i młodzież. KGW są organizatorami imprez integracyjnych min. kuligi, ogniska, rajdy rowerowe po Roztoczu.

Ruch artystyczny corocznie wspierają władze Gminy, które dotują Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne. W latach 2012 – 2014 stowarzyszeniu przekazano nagrody za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej i upowszechniania kultury z budżetu Gminy w kwocie 40.000,00 zł.

Potencjał mieszkańców Gminy w dziedzinie kultury widoczny jest na organizowanych przez Urząd Gminy plenerowych imprezach, które wpisały się na stałe w harmonogram imprez kulturalnych. Jest to „Noc Świętojańska” – impreza nawiązująca do starosłowiańskiego święta ognia, wody i słońca. Posiada bogaty program uwzględniający dawne wierzenia m.in. palenie sobótkowych ognisk, rzucanie wianków na wodę, występy zespołów ludowych i kapel ludowych, występy dzieci młodzieży i zaproszonych gwiazd. Dla publiczności przygotowane są liczne konkursy, które nagradzane są wspaniałymi upominkami. Każdego roku na terenie Gminy organizowane jest „Gminne Święto Plonów” – plenerowa impreza wieńcząca zakończenie żniw, odwołująca się do ludowych tradycji regionu, zwłaszcza obrzędów związanych z pracą na roli i dziękczynną modlitwą. Corocznie organizowany jest konkurs na „Najpiękniejszy ogródek”, w którym właściciele ogródków z terenu Gminy Adamów mogą pochwalić się swoimi ogrodami, wyglądem gospodarstw i obejść. Konkurs cieszy się dużym zainteresowaniem, a udział w konkursie nagradzany jest nagrodami rzeczowymi.

5.3 Służba zdrowia

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suchowoli

Na terenie Gminy funkcjonuje jeden Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w miejscowości Suchowola z dwiema filiami w Adamowie i Bondyrzu. Bezpłatnie usługi medyczne świadczy dwóch lekarzy rodzinnych, tj. lekarz rodzinny internista i lekarz rodzinny pediatra oraz lekarz stomatolog. Ponadto zatrudnionych jest sześć pielęgniarek środowiskowo-rodzinnych oraz jedna pielęgniarka medycyny szkolnej. Na terenie Gminy pracuje jedna położna środowiskowa.

Liczba pacjentów korzystających z usług w latach 2012 – 2014 wynosi odpowiednio: 2012r.– 4850 pacjentów, 2013r. – 4500 pacjentów, 2014r. – 4300. W okresie ostatnich trzech lat zauważa się spadek liczby pacjentów objętych ubezpieczeniem. Spowodowane jest to zmianą lekarza rodzinnego oraz znaczną ilością osób migracyjnych z terenu Gminy.

W Gminie prowadzona jest profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w zakresie:

- szczepienia obowiązkowe 6 razy do 2 roku życia,
- bilanse zdrowia dzieci w wieku 2, 4 i 10 lat,
- bilanse zdrowia młodzieży w wieku 14,18 lat,
- fluoryzacja od I do VI klasy szkoły podstawowej.

Wśród problemów zdrowotnych mieszkańców Gminy przeważają:

- choroby narządu ruchu,
- nadciśnienie tętnicze,
- cukrzyca,
- choroba wieńcowa serca.

Zauważa się wzrost zachorowań na choroby nowotworowe. Osoby z podejrzeniem choroby nowotworowej kierowane są na badania specjalistyczne i leczenie na oddział onkologiczny Szpitala Wojewódzkiego im. Jana Pawła II w Zamościu. W przypadku innych schorzeń wymagających porad specjalistycznych pacjenci otrzymują skierowania do poradni specjalistycznych. Odnotowuje się również duży procent osób uzależnionych od alkoholu.

Osoby te kierowane są do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działającej przy Urzędzie Gminy w Adamowie. Kierowani są również na leczenie odwykowe do Samodzielnego Publicznego Szpitala Psychiatrycznego w Radecznicy.

Tabela 11. Liczba wykonanych świadczeń medycznych przez lekarzy rodzinnych. Źródło: dane GOPS.

Lp.	Świadczenia medyczne	2012	2013	2014
1.	Porady	19051	20187	21671
2.	Porady na 1000 mieszkańców	3982	4486	5040
3.	Wizyty domowe	412	462	501
4.	Wizyty domowe na 1000 mieszkańców	85	103	116

Z powyższego zestawienia wynika, iż z roku na rok rośnie liczba świadczeń medycznych realizowanych w Gminie.

Najbliższe placówki szpitalne:

1. Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Papieża Jana Pawła II w Zamościu.
2. Zamojski Szpital Niepubliczny Spółka z o.o. w Zamościu.

Najczęstsze przyczyny zgonu mieszkańców Gminy Adamów w latach 2012 –2014 to:

- 2012 rok: udar, rak,
- 2013 rok: miażdżyca, cukrzyca, udar,
- 2014 rok: miażdżyca, udar, zawał, rak.

W Gminie Adamów działają dwie apteki, w Suchowoli i w Adamowie.

5.4 Pomoc społeczna

Pomoc społeczna oferowana na terenie Gminy Adamów wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem świadczonej pomocy społecznej jest podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie jest jednostką organizacyjną Gminy, utworzoną uchwałą Nr X/47/90 Gminnej Rady Narodowej z dnia 28 lutego 1990 roku. W sprawie utworzenia jednostki budżetowej. Wykonuje zadania z zakresu pomocy i integracji społecznej oraz inne przekazane przez Gminę zadania. W roku 2014 w GOPS zatrudnionych było 9 osób na podstawie umowy o pracę i 6 osób na umowę zlecenie. Teren Gminy Adamów podzielony jest na 3 rejony opiekuńcze.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2012 wynosiła 122, w roku 2013 – 130, w roku 2014 – 104 rodziny.

W latach 2012 – 2014 GOPS realizował następujące programy i zadania:

Tabela 12. Programy i zadania realizowane przez GOPS w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.

Dane	2012	2013	2014
Realizowane programy	<p>1. Rządowy wieloletni program „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”</p> <p>2. Projekt systemowy w ramach POKL 2007-2013 o nazwie - „Wspieranie aktywnej integracji społecznej i zawodowej w Gminie Adamów”.</p> <p>3. Program PEAD- dostarczanie żywności dla najuboższej ludności UE. Żywność otrzymało 460 osób w 130 rodzinach.</p> <p>4. Współdziałal w Projekcie: „Zintegrowany System Wsparcia Ekonomii Społecznej”</p>	<p>1. Rządowy wieloletni program „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”</p> <p>2. Projekt systemowy w ramach POKL 2007-2013 o nazwie - „Wspieranie aktywnej integracji społecznej i zawodowej w Gminie Adamów”</p> <p>3. Współdziałal w Projekcie: „Zintegrowany System Wsparcia Ekonomii Społecznej”</p> <p>4. Resortowy Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej- asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej</p> <p>5. Pilotaż Systemu Certyfikacji Klubów Integracji Społecznej w ramach projektu” Kompleksowe formy reintegracji społeczno-</p>	<p>1. Pilotaż Systemu Certyfikacji Klubów Integracji Społecznej, w ramach projektu „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym”</p> <p>2. Wieloletni Program Wspierania Finansowego Gmin w zakresie Dożywiania „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”</p> <p>3. Rządowy Program dla rodzin wielodzietnych- Karta Dużej Rodziny.</p> <p>4. Projekt systemowy w ramach POKL 2007-2013 o nazwie - „Wspieranie aktywnej integracji społecznej i zawodowej w Gminie Adamów”</p> <p>5. Resortowy Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy</p>

		zawodowej w środowisku lokalnym”	Zastępczej- asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej
Realizowane inne zadania	-określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, -określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych, - określone w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, -określone w ustawie o dodatkach mieszkaniowych	-określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, -określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych, - określone w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, -określone w ustawie o dodatkach mieszkaniowych - określone w ustawie o zatrudnieniu socjalnym	-określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, -określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych, - określone w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, -określone w ustawie o dodatkach mieszkaniowych - określone w ustawie o zatrudnieniu socjalnym - określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - określone w ustawie o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie w ramach działania komórki organizacyjnej ds. świadczeń rodzinnych realizuje zadania określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych oraz ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Tabela 13. Liczba udzielonych świadczeń w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.

Rok	2012	2013	2014
Zasiłek rodzinny i dodatki	364	322	276
Zasiłek pielęgnacyjny	25	23	20
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	35	36	28
Świadczenie pielęgnacyjne	42	59	56
Zasiłek dla opiekuna	x	x	13

Specjalny zasiłek opiekuńczy	x	4	38
Świadczenie z funduszu alimentacyjnego	40	40	42

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GPPiRPA na rok 2015 został przyjęty Uchwałą NR II1/15/14 Rady Gminy Adamów z dnia 29 grudnia 2014 roku. Celem programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dla Gminy Adamów jest inicjowanie i prowadzenie działań, które przyczynią się do zapobiegania powstawaniu nowych problemów uzależnień, zmniejszenia rozmiarów tych, które aktualnie występują i zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z nimi. Zadania realizowane będą we współpracy z instytucjami, stowarzyszeniami, osobami fizycznymi i wszelkimi innymi zainteresowanymi w osiągnięciu celu programu. W ramach programu realizowane będą następujące zadania:

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
2. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej.
4. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonym w art.13 i art.15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy realizowanie i współdziałanie w realizacji zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz usuwania następstw nadużywania alkoholu.

Działania GKRPA	2012	2013	2014
Liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy	6	6	12
Liczba osób, z którymi GKRPA rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	16	16	11
Liczba osób, w stosunku do których GKRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu	3	3	3
Liczba osób, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	2	1	10

W 2012 roku w ramach profilaktyki szkolnej i środowiskowej odbyły się zajęcia sportowe, zimowiska konkursy o tematyce anty alkoholowej. W zajęciach uczestniczyło 500 uczniów, 20 nauczycieli i 30 rodziców. Łączna kwota środków finansowych na ten cel to 34063zł. Dla 12 dzieci zrealizowano wypoczynek z programem zajęć profilaktycznych za kwotę 1188zł. W ramach GPPiRPA do izby wytrzeźwień przekazano kwotę 3300zł.

W 2013 roku w ramach profilaktyki szkolnej i środowiskowej zrealizowano:

- jednorazowe prelekcje, pogawędki: liczba uczestników 200, koszt 1889zł,
- spektakle profilaktyczne: 150 uczestników koszt 2052zł,
- festyny i inne imprezy plenerowe (poza sportowymi): 12 uczestników, koszt 799zł,
- imprezy sportowe: 500 uczestników, koszt 18460zł,
- konkursy: 50 uczestników, koszt 486zł.

Dla 20 uczestników zrealizowano wypoczynek z programem zajęć profilaktycznych na kwotę 1400zł. W 2013r. nie wydatkowano środków na izbę wytrzeźwień.

W 2014 roku w ramach profilaktyki szkolnej i środowiskowej zrealizowano:

- jednorazowe prelekcje, pogadanki: liczba uczestników 130, koszt 1820zł,
- imprezy sportowe: 500 uczestników, koszt działania 15246zł,
- konkursy: liczba uczestników 40, koszt 878zł.

Dla 3 osób zorganizowano wypoczynek z programem zajęć profilaktycznych na kwotę 1000zł. W 2014r. nie wydatkowano środków finansowych na izbę wytrzeźwień.

Zespół Interdyscyplinarny

Do prac Zespołu Interdyscyplinarnego zostali powołani przedstawiciele:

1. Oświaty
2. Zakładu Opieki Zdrowotnej w Adamowie
3. Sądu (kuratorzy wydziału rodzinnego i karnego)
4. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Adamowie
5. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Adamowie
6. Policji

Prace Zespołu Interdyscyplinarnego mają przede wszystkim na uwadze ocenę zjawiska przemocy na terenie Gminy Adamów. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego systematycznie zdobywają wiedzę poprzez szkolenia i prezentacje filmowe. Na potrzeby ZI zakupione zostały materiały książkowe.

5.5 Policja

Na terenie Gminy nie ma posterunku policji. Gmina Adamów podlega pod Posterunek Policji w Krasnobrodzie.

	2012	2013	2014
Informacja o przestępczości	84	74	43
Czyny karalne nieletnich	0	3	0
Liczba osób przewiezionych do izby wytrzeźwień	48	16	12

Z danych Policji wynika, iż w Gminie Adamów w ostatnich latach nie zanotowano poważniejszych przestępstw.

5.6 Rekreacja i sport

Na terenie Gminy Adamów istnieją dwa kluby sportowe:

1. LKS Orion Sthil Jacnia

2. LZS Saturn II Suchowola

LKS Orion Stihl Jacnia

Celem klubu jest popularyzacja sportu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Propagowanie i organizowanie sportu, wypoczynku i innych form spędzania czasu wolnego. Popularyzacja zasad fair-play oraz współdziałanie w inicjowaniu oraz koordynowaniu imprez kulturalno-rekreacyjnych. Realizacja tych celów następuje poprzez udział w rozgrywkach piłkarskich kl. B, uczestnictwo w rywalizacji LZS oraz OZPN Zamość, a także uczestnictwo w imprezach promujących Gminę Adamów. Klub liczy 48 członków w tym 20 osób stanowią juniorzy, a 28 to seniorzy. Zajęcia odbywają się na boisku sportowym w Jacni, w hali sportowej przy ZS w Suchowoli i Szewni Górnej.

LZS Saturn II Suchowola

Klub swoim działaniem obejmuje zajęcia sportowe (piłka nożna) adresowane do młodzieży oraz mieszkańców Gminy Adamów w wieku 13-35 lat. Celem tych działań jest integracja dzieci i młodzieży ze środowisk wiejskich, wykształcenie w młodzieży umiejętności świadomego gospodarowania czasem wolnym. Pokazanie związku pomiędzy stylem życia, a zagrożeniami współczesnego świata, przewidywanie konsekwencji sięgania po alkohol. Zajęcia z piłki nożnej mają na celu niwelować zachowania agresywne młodzieży oraz nauczyć samokontroli i współdziałania w zespole. Treningi odbywają się w hali sportowej przy ZS w Suchowoli oraz boisku gminnym w Suchowoli. Klub liczy 20 aktywnych członków, którzy biorą udział w rozgrywkach i turniejach organizowanych przez gminę Adamów. Rozgrywane są również mecze towarzyskie z zaprzyjaźnionymi drużynami.

Na terenie Gminy Adamów odbywają się imprezy organizowane przez koordynatora imprez sportowych. Organizowane są imprezy sportowe, w których biorą udział mieszkańcy Gminy. W minionych latach organizowane były zawody:

- turniej tenisa stołowego,
- turnieje piłki nożnej halowej, piłki siatkowej,
- Gminne Igrzyska Sportowe,
- Zimowe Igrzyska LZS dla Dzieci, Młodzieży i Dorosłych Miasta Zamość i Powiatu Zamojskiego,

- Powiatowe Igrzyska LZS Mieszkańców Zamojskiej Wsi,
- Święto Sportu Powiatu Zamojskiego,
- Wojewódzkie Igrzyska LZS,
- Ogólnopolskie Igrzyska LZS,
- Zamojska Liga LZS w Piłce Siatkowej Mężczyzn,
- Zamojska Liga LZS w Halowej Piłce Nożnej Chłopców, „Piłkarska Kadra Czeka”,
- Zamojska Liga LZS w Halowej Piłce Nożnej Mężczyzn,
- Ogólnopolskie zawody w Triathlonie, impreza zorganizowana przy współpracy z Zamojskim Stowarzyszeniem „Amazonki”.

Wszystkie zawody odbywają się cyklicznie i co roku można zauważyć rosnące zainteresowanie organizowanymi turniejami. Imprezy te mają na celu pobudzenie i integrowanie wszystkich środowisk z terenu Gminy, jak również upowszechnianie sportu wśród dzieci i młodzieży oraz osób starszych ze środowisk wiejskich.

Stacja Narciarska w Jacni

W miejscowości Jacnia funkcjonuje stacja narciarska. Stacja położona jest na skraju lasu, w pobliżu zbiornika wodnego na Jacynce. Posiada dwa wyciągi orczykowe: duży o długości 460 m i przewyższeniu 53 oraz mały o długości 200m i przewyższeniu 30m. Ma też 120 metrowa trasę dla pontonów śnieżnych. Trasy są przygotowywane ratrakami, a w razie potrzeby stok jest sztucznie naśnieżany i wieczorami oświetlony. Obok stacji narciarskiej funkcjonuje ośrodek wypoczynkowy dysponujący 12 pokojami i restauracją promującą dania wykorzystujące lokalne produkty.

5.7 Organizacje społeczne

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Rada Gminy Adamów corocznie uchwała „Roczny program współpracy Gminy Adamów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”.

Przedmiotowy program określa kierunki, obszary, zadania współpracy jednostki

samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi. Zakres przedmiotowy współpracy obejmuje zadania publiczne m.in. w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji, w sferze upowszechniania kultury fizycznej i sportu, w zakresie nauki, edukacji, oświaty i wychowania, w zakresie profilaktyki i rehabilitacji uzależnień oraz z zakresu pomocy społecznej. Współpraca Gminy Adamów odbywa się na zasadach:

- partnerstwa,
- pomocniczości przy suwerenności stron,
- efektywności,
- jawności.

W Gminie Adamów działają następujące organizacje pozarządowe:

1. Stowarzyszenie Społeczno- Kulturalne Gminy Adamów
Stowarzyszenie skupia Koła Gospodyń Wiejskich, zespoły ludowe, kapelę ludową *Adamowiaczy* oraz Kluby Seniora.
2. Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych Gminy Adamów
Stowarzyszenie ma na celu ochronę i promocję ogólnych i gospodarczych interesów prywatnych kwaterodawców na obszarze Gminy Adamów.
3. Stowarzyszenie LGD „Nasze Roztocze”
Gmina Adamów jest członkiem stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Nasze Roztocze” działającego na obszarze pięciu sąsiadujących ze sobą gmin: Adamów, Krasnobród, Zamość, Zwierzyniec i Józefów.
4. Ludowe Zespoły Sportowe
Kluby sportowe: LKS Orion Sthil Jacnia oraz LZS Saturn II Suchowola.
5. Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Krok za Krokiem”
Stowarzyszenie zorganizowało Park Rehabilitacyjno-Terapeutyczny, położony na terenie Gminy Adamów.
6. Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Adamowie
Na terenie Gminy Adamów funkcjonuje 10 jednostek OSP: Adamów, Bliżów, Jacnia, Bondyryz, Potoczek, Suchowola, Feliksówka, Rachodoszcze, Suchowola Kolonia, Szewnia Dolna.
7. Parafie na terenie Gminy Adamów
Na terenie Gminy znajduje się pięć parafii w miejscowościach: Krasnobród, Bondyryz,

Kosobudy, Lipsko i Suchowola.

5.8 Ekonomia społeczna

Centrum Integracji Społecznej

Centrum Integracji Społecznej z siedzibą w Jacni rozpoczęło swoją działalność 1 czerwca 2013 roku, jako pierwsze Centrum Integracji Społecznej w Powiecie Zamojskim. Centrum jako samorządowy zakład budżetowy, realizuje założenia ustawy o zatrudnieniu socjalnym dając wsparcie mieszkańcom Gminy w formie reintegracji społeczno- zawodowej.

Kadrę CIS stanowią: kierownik – zatrudniony przez Urząd Gminy, wybrany w drodze konkursu, główny księgowy– zatrudniony przez Kierownika Centrum w drodze konkursu, pracownik socjalny – zatrudniony w drodze wyboru oraz instruktorzy reintegracji zawodowej, którzy zostali zatrudnieni przez Kierownika Centrum w drodze wyboru.

Uczestnicy Centrum to: 34 osoby z terenu Gminy, w tym 8 osób skierowanych w ramach projektu systemowego. Reintegracja Społeczna i zawodowa uczestników jest jednym ze sztandarowych kierunków działań CIS. W Centrum reintegracja ta nabiera charakteru zarówno pracy indywidualnej jak i spotkań grupowych. Prowadzone są spotkania z psychologiem, doradcą zawodowym oraz rozmowy z pracownikiem socjalnym.

Warsztaty centrum to warsztat: gastronomiczno-opiekuńczy, rolno-sadowniczy, rolno-leśny oraz remontowo-budowlany. Spośród uczestników uczęszczających na zajęcia w centrum, na otwartym rynku pracy w 2014 roku zatrudnienie podjęły 3 osoby.

Siedziba Centrum znajduje się w miejscowości Jacnia. Gmina Adamów przeprowadziła inwestycję w postaci budowy budynku na potrzeby CIS. Koszt budowy około 978 tys. zł. Obiekt oddano do użytku z końcem 2014 roku. Parter nowego budynku Centrum stanowi warsztat pracy dla grupy gastronomiczno-opiekuńczej, znajduje się tu w pełni wyposażona kuchnia oraz jadalnia. Natomiast na piętrze budynku mieszczą się pomieszczenia biurowe.

Klub Integracji Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie w okresie od grudnia 2013 roku do 31 sierpnia 2014 roku realizował Pilotaż Systemu Certyfikacji Klubów Integracji Społecznej

w ramach projektu pn. „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym,, Działanie 1.2 Wspieranie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Z dniem 01.12.2013r. na mocy Uchwały Rady Gminy utworzony został Klub Integracji Społecznej w Gminie Adamów, natomiast Uchwałą z dnia 18.12.2013 r. Gmina Adamów przystąpiła do realizacji w/w projektu. W dniu 22 stycznia 2014r. Klub został wpisany do rejestru KIS przez Wojewodę Lubelskiego. Siedziba KIS mieści się w miejscowości Jacnia 68a, gdzie na czas realizacji Pilotażu S.C. KIS wynajęte zostały dwa pomieszczenia od Centrum Integracji Społecznej w Jacni. Pomieszczenia te zostały wyposażone w niezbędne meble oraz sprzęt. Organizację Klubu przeprowadzono według Wytycznych Pilotażu dla Wdrożenia Systemu SC KIS. Realizacja nałożonych zadań i działań przebiegła zgodnie z harmonogramem. W ramach Pilotażu 21 osób trwale bezrobotnych z terenu Gminy korzystało ze wsparcia specjalistów, tj. psychologa, psychoterapeuty, doradcy zawodowego , radcy prawnego. Zajęcia odbywały się w grupie i indywidualnie. Kompleksowe wsparcie specjalistów pomogło uczestnikom w odbudowywaniu oraz podtrzymywaniu umiejętności efektywnego udziału w życiu społeczności lokalnej, powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podnoszeniu zdolności zawodowych jako wartości na rynku pracy. W pracę z uczestnikami KIS, w ramach dodatkowych zajęć, zaangażowani byli także etatowi pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej, pracownik socjalny- który świadczył pracę socjalną, gł. księgowa jako pracownik administracyjno- księgowy oraz pracownik świadczeń rodzinnych jako koordynator Klubu.

W dniu 10.06.2014r. zorganizowane zostały warsztaty edukacyjne dla przedstawicieli KIS pn. „Wprowadzenie do wdrożenia systemu certyfikacji KIS", przeprowadzonych przez Zespół Konsultacyjno-Certyfikujący. W sierpniu 2014r. odbyła się konferencja podsumowująca Pilotaż SC KIS w Gminie Adamów. W konferencji tej uczestniczyło 85 osób z różnych środowisk: przedstawicieli władz lokalnych, przedstawicieli samorządów, przedstawicieli instytucji i organizacji, przedstawicieli jednostek organizacyjnych, ekspertów oraz społeczności lokalnej.

W dniu 23.10.2014r. w Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich w Warszawie trzynastu lokalnych liderów uczestniczyło w Seminarium podsumowującym pilotaż SC KIS.

6. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy

6.1 Analiza problemów społecznych Gminy Adamów na podstawie danych instytucji

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy finansowej w latach 2012-2014 okazały się: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność oraz niepełnosprawność.

Tabela 14. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.

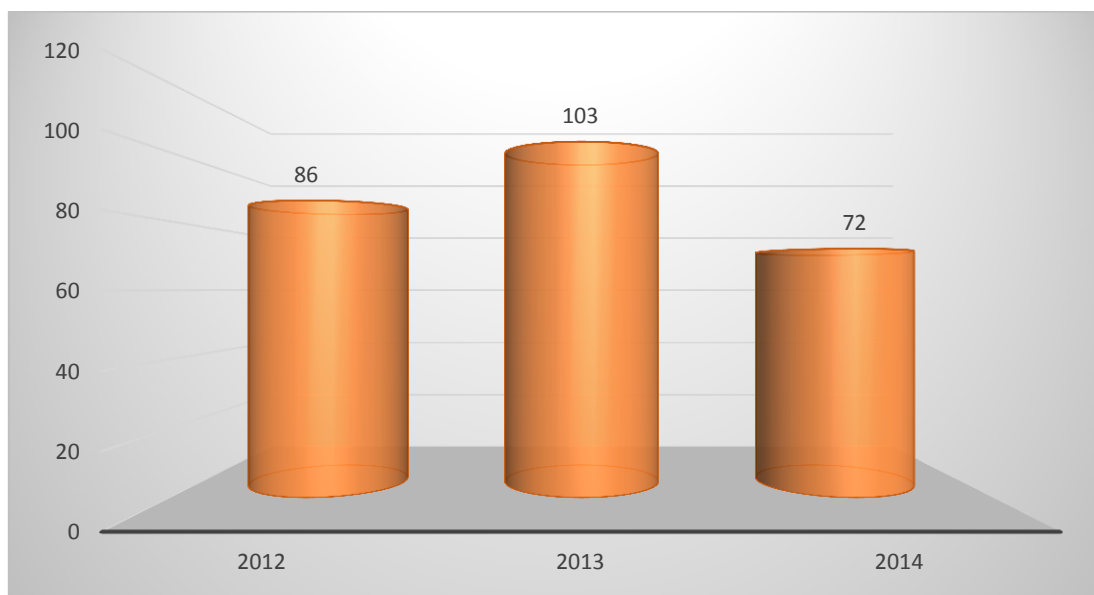
Powody trudnej sytuacji	2012		2013		2014	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Ubóstwo	86	336	103	378	72	262
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	1	1	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	45	252	45	247	40	231
W tym: wielodzietność	42	241	40	229	37	219
Bezrobocie	59	238	71	284	48	182
Niepełnosprawność	36	117	30	88	30	82
Długotrwała lub ciężka choroba	54	193	51	190	41	116
Bezradność w sprawach opieki-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	5	24	5	23	3	10
W tym: rodziny wielodzietne	0	0	1	6	0	0
Przemoc w rodzinie	2	2	3	15	2	11
Alkoholizm	6	14	8	18	7	19

Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	2	5	0	0
Zdarzenie losowe	0	0	3	9	1	5

Ubóstwo

Głównym powodem trudnej sytuacji mieszkańców Gminy Adamów korzystających z pomocy społecznej jest ubóstwo. Ubóstwo jest określane jako stan uwarunkowany najczęściej niewystarczającą wysokością dochodów. Brak dochodów uniemożliwia zaspokajanie potrzeb, a przy utrzymującym się długim okresie występowania niedostatku, stanowi zagrożenie wykluczenia społecznego. Utrzymujący się stan ubóstwa powoduje niemożność zaspokajania potrzeb biologicznych we własnym zakresie oraz deficyty uczestnictwa w różnych sferach życia społecznego. Problem ubóstwa wiąże się z innymi czynnikami takimi, jak bezrobocie, choroby, dysfunkcyjność rodzin, alkoholizm. Na ubóstwo patrzy się też jako na problem niedożywienia, braku wykształcenia i złą jakość usług medycznych. Zauważa się także, że wśród osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Adamowie występuje częste dziedziczenie ubóstwa. Gmina Adamów od kilku lat kładzie nacisk na rozwój wykorzystując położenie geograficzne i walory przyrodnicze Gminy. W zasobach Gminy pojawiają się ośrodki rekreacyjne, Centrum Integracji Społecznej, Klub Integracji Społecznej, przedsiębiorcy. Działalność ta już skutkuje zmniejszającą się liczbą rodzin dotkniętych ubóstwem. Liczba świadczeniobiorców z tego tytułu zmniejszyła się w roku 2014 o 30%.

Wykres 8. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.

Bezrobocie

Drugim poważnym problemem społecznym Gminy jest bezrobocie. W ciągu ostatnich lat widoczny jest spadek liczby osób bezrobotnych, co wiąże się częściowo z rozwojem gospodarczym oraz tworzeniem przedsiębiorstw. Od 2013r. funkcjonuje Centrum Integracji Społecznej. CIS stanowi kompleksową formę usług skierowanych do uczestników centrum i jest jednym z filarów infrastruktury wsparcia i pomocy w środowisku lokalnym z wykorzystaniem współpracy: samorządu, biznesu i społeczności lokalnej. Jest instytucją, która na przestrzeni okresu swojej działalności przyniosła długofalowe korzyści zarówno jego uczestnikom, ich rodzinom, jak i środowisku lokalnemu. Efekty skutecznego funkcjonowania CIS są również odczuwalne przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i instytucje rynku pracy, ponieważ spadła liczba świadczeniobiorców, a wzrosła aktywność osób do tej pory wykluczonych z rynku pracy.

Pomimo zauważalnego spadku bezrobocia rejestrowanego nadal stanowi ono istotny problem, który trudno rzetelnie zmierzyć. Ma to związek z szarą strefą i bezrobociem ukrytym. Problem ten dotyczy zwłaszcza osób nadużywających alkoholu, a także młodzieży. Zauważa

się także liczną grupę osób wyjeżdżających sezonowo do pracy poza granice kraju. Wprawdzie na terenie Gminy są liczne zakłady pracy, jednak są to często jednoosobowe lub rodzinne firmy. Ponadto część zatrudnionych nie jest mieszkańcami Gminy Adamów.

Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.

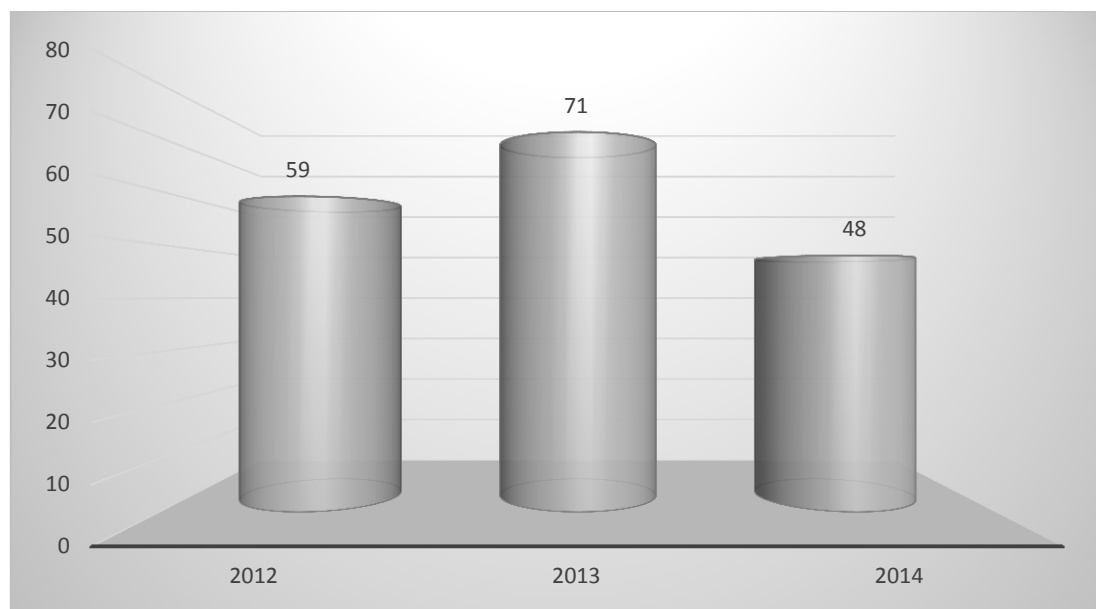

Tabela 15. Struktura bezrobocia w Gminie Adamów w latach 2012-2014. Źródło: dane PUP w Zamościu.

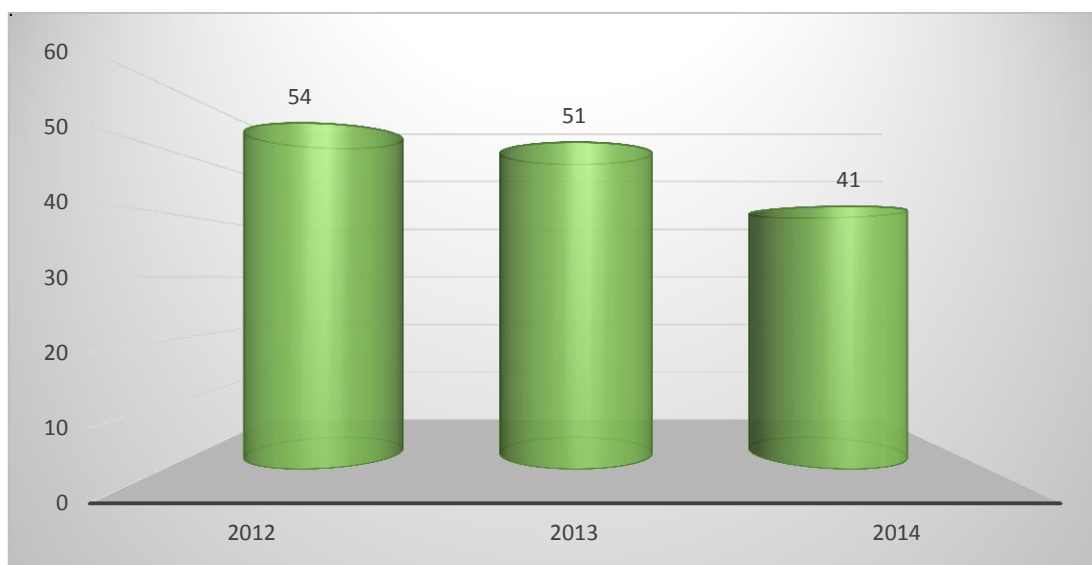
Gmina Adamów	2012	2013	2014
Bezrobotni ogółem	315	308	271
Bezrobotne kobiety ogółem	150	135	113
Bezrobotni uprawnieni do zasiłku ogółem	23	26	20
Bezrobotne kobiety z prawem do zasiłku	9	5	5
Bezrobotni zwolnieni z winy zakładu pracy	9	10	5
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	53	53	40
Bezrobotni do 25 roku życia	84	73	62
Bezrobotni którzy ukończyli szkołę wyższą do 27 roku życia	4	8	6
Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy do 1 m-ca	22	23	31

Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy od 1 m-ca do 3 m-cy	49	48	59
Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy od 3 m-cy do 6 m-cy	54	54	38
Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy od 6 m-cy do 12 m-cy	56	53	30
Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy od 12 m-cy do 24 m-cy	68	55	39
Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy pow. 24 m-cy	66	75	74

Długotrwała lub ciężka choroba

Następnymi pod względem liczby rodzin pobierających świadczenia są problemy wynikające z długotrwałej lub ciężkiej choroby. Problem ten w latach 2012-2014 sukcesywnie zmniejszał się. W 2014 roku liczba rodzin pobierających świadczenia z tego powodu zmniejszyła się o 24 % w stosunku do roku 2012.

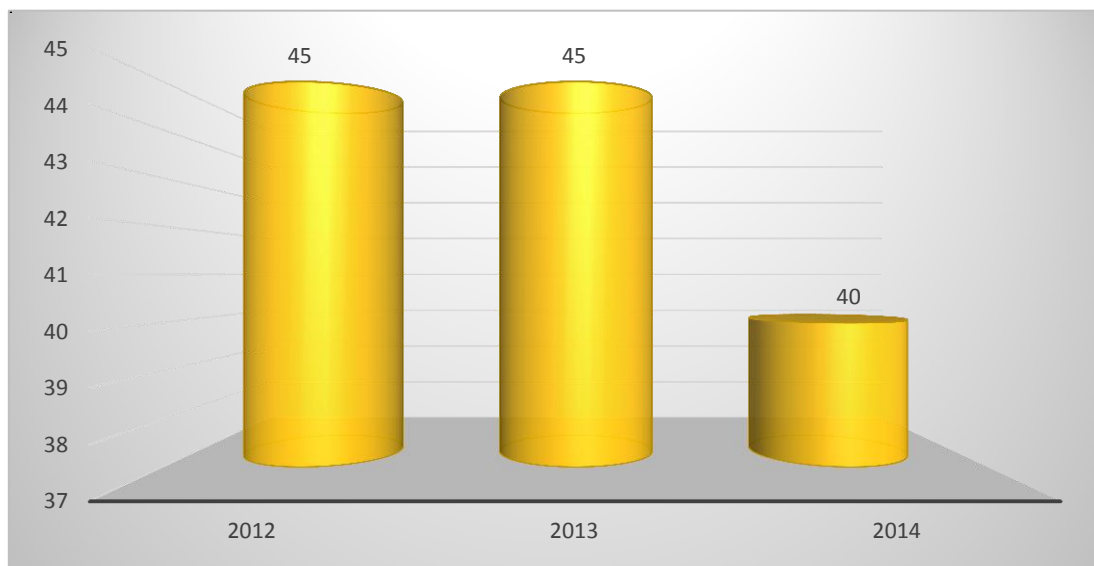
Wykres 10. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.

Potrzeba ochrony macierzyństwa

Liczba osób otrzymujących wsparcie z tytułu ochrony macierzyństwa nieznacznie zmalała w latach 2012-2014. Należy podkreślić, że osobą, która powinna pomóc zwalczać zaistniałą sytuację jest pracownik socjalny. Jego rolą powinno być uświadamianie kobiet o ich prawach, zachęcanie ich do walczenia z nieuczciwymi pracodawcami oraz informowanie odpowiednich instytucji o łamaniu prawa.

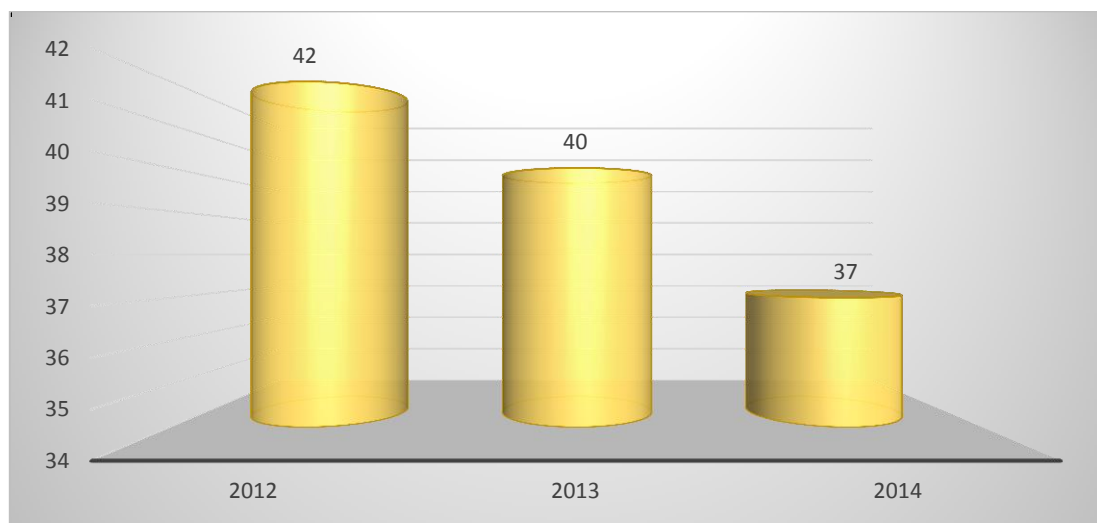
Wykres 11. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.

Wielodzietność

Następnymi ważnymi pod względem liczby rodzin pobierających świadczenia są problemy wynikające z ich wielodzietności. Najczęściej rodziny wielodzietne Gminy Adamów dotknięte są ubóstwem, bezrobociem oraz innymi dysfunkcjami. W rodzinach tych dość często mamy do czynienia z alkoholizmem. W rodzinach wielodzietnych, niepełnych, dotkniętych ubóstwem i alkoholizmem, pracownicy socjalni mają styczność także z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz problemami z prowadzeniem gospodarstwa domowego. Podobny problem dotyczy rodzin ludzi młodych, które często zawiązywane są z powodu zbyt wczesnego i nieplanowanego macierzyństwa. W rodzinach wielodzietnych problemem jest także brak wiedzy dotyczący świadomego macierzyństwa.

Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu wielodzietności w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.

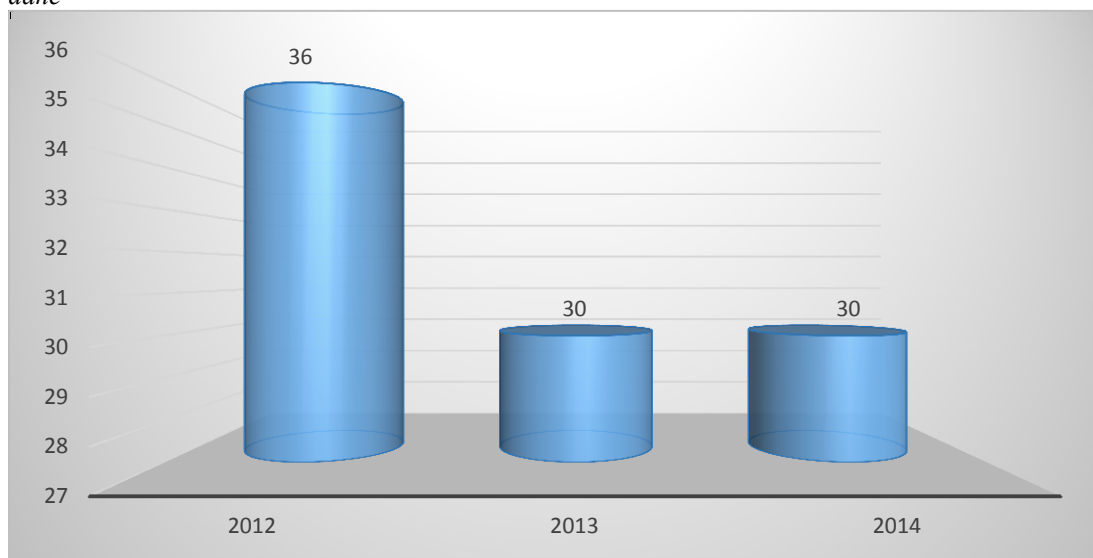

Liczba rodzin w Gminie Adamów, którym przyznano świadczenia z powodu wielodzietności systematycznie zmniejsza się.

Niepełnosprawność

Kolejnym co do liczebności beneficjentów problemem społecznym Gminy jest niepełnosprawność. W latach 2013-2014 liczba świadczeniobiorców z tego tytułu utrzymywała się na stałym poziomie.

Wykres 13. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.

Populacja osób niepełnosprawnych stanowi jedną z najslabiej zdiagnozowanych grup społecznych, ze względu na istniejące równocześnie systemy orzekania o niepełnosprawności oraz brak zintegrowanej bazy danych.

Dane dotyczące liczby niepełnosprawnych mieszkańców Gminy Adamów opierają się na wyliczeniach Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności pozwalające określić liczbę 147 osób, którym wydano orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz na podstawie orzeczeń wydanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Zamościu dla 24 uczniów z niepełnosprawnościami.

Pracownicy socjalni rozeznali, że na terenie Gminy mieszka 829 niepełnosprawnych osób w tym:

- w wieku produkcyjnym – 420 osób,
- w wieku poprodukcyjnym – 390 osób,
- przedprodukcyjnym – 19 osób.

Z danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wynika, że w latach 2012-2014 liczba osób w wieku od 0-16 lat, którym wydano orzeczenia o stopniu niepełnosprawności utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Tabela 16. Liczba wydanych orzeczeń osobom poniżej 16 roku życia w latach 2012-2014. Źródło: dane Powiatowego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności.

Wiek	Liczba wydanych orzeczeń		
	2012	2013	2014
0-3 lat	4	2	2
4-7 lat	2	4	4
8-16 lat	3	2	2
Ogółem:	9	8	8

Powiatowy zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zarejestrował osoby niepełnosprawne powyżej 16 roku życia z prawomocnym orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności. Szczegółowe dane zawarte są w tabeli.

Tabela 17. Liczba wydanych orzeczeń osobom powyżej 16 roku życia w latach 2012-2014. Źródło: dane Powiatowego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności.

Przedział wiekowy	Liczba wydanych orzeczeń					
	2012		2013		2014	
16-25	6		7		2	
26-40	3		7		1	
41-59	10		20		17	
60 i więcej	17		20		12	
Płeć K/M	K 19	M 17	K 23	M 31	K 13	M 19
Ogółem:	36		54		32	

W strukturze osób niepełnosprawnych wg stopnia niepełnosprawności zbliżoną liczbowo grupę stanowią osoby z orzeczonym lekkim i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Tabela 18. Liczba osób niepełnosprawnych wg stopnia niepełnosprawności. Dane: Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności.

Stopień niepełnosprawności	2012	2013	2014	Ogółem
Lekki	14	18	13	45
Umiarkowany	11	22	11	44
Znaczny	11	14	8	33

Na terenie Gminy Adamów nie ma instytucji pomocowych dla tych osób niepełnosprawnych poza Ośrodkiem Zdrowia i Ośrodkiem Pomocy Społecznej. W związku z tym, istnieje zagrożenie pogorszenia sytuacji osób niepełnosprawnych w życiu osobistym i społecznym. Z powodu słabo rozwiniętej komunikacji publicznej dostęp do specjalistycznych instytucji wspierających osoby niepełnosprawne w dużym stopniu ogranicza ich rozwój.

Typy rodzin objętych pomocą społeczną

Tabela 19. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.

Rodzaj rodziny	Liczba rodzin		
	2012	2013	2014
Rodziny ogółem	145	152	117
Rodziny z dziećmi	91	98	71
Rodziny niepełne	18	24	21
Rodziny emerytów i rencistów	22	21	21

Biorąc pod uwagę typy rodzin, które korzystały ze świadczeń pomocy socjalnej w latach 2012-2014 wynika, że największym świadczeniobiorcą były rodziny z dziećmi (łącznie 260 rodzin). W 2014 r. liczba tych rodzin zmniejszyła się o 27% w stosunku do roku 2013.

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące liczby oraz kwoty wypłacanych zasiłków w latach 2012-2014.

Tabela 20. Rodzaje i liczba wypłaconych zasiłków w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.

Rodzaje zasiłków	2012			2013			2014		
	Liczba Rodzin	Liczba Świadczeń	kwota	Liczba Rodzin	Liczba Świadczeń	kwota	Liczba Rodzin	Liczba Świadczeń	kwota
Zasiłki stałe	10	109	41 888	11	115	54 464	17	157	77 882
Zasiłki okresowe	19	90	39 123	24	106	50 603	19	107	51 330
Zasiłki celowe i naturze	89	164	72 544	86	165	65 302	68	119	55 672
Posiłki	70	16 087	26 422	74	22 783	34 058	58	15710	26 037
Schronienie	0	0	0	1	104	2 040	1	249	3 832

Usługi opiekuńcze (specjalistyczne)	1	892	22 300	2	1 464	36 600	1	404	9 894
Odpłatność za DPS	3	29	57 606	3	36	62 087	5	51	95 810
Składka na ubezpieczenie (zaś. stały)	8	94	3 670	9	79	3 678	14	122	5764
Składka zdrowotna (indywidualny program zatrudnienia socjalnego w CIS)	0	0	0	15	75	3 571	26	211	10 033

W roku 2013 w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Adamowie asystent rodziny objął pomocą 10 rodzin, w tym 4 były wielodzietne i 6 rodzin pełnych. W jednej rodzinie wielodzietnej jedynym opiekunem była matka. Łącznie w rodzinach przebywało 24 dzieci.

W rodzinach objętych wsparciem dominującymi problemami były:

- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- bezrobocie i ubóstwo,
- trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- alkoholizm,
- przemoc,
- brak umiejętności gospodarowania środkami finansowymi.

Tabela 21. Ilość dzieci objętych pomocą asystenta rodziny w poszczególnych przedziałach wiekowych w 2013 roku. Źródło: dane GOPS.

0-3 lat pozostające w domu pod opieką	3-6 lat wiek przedszkolny	6-13 lat szkoła podstawowa	13-16 lat gimnazjum	16-18 lat dzieci realizujące obowiązek szkolny
1	8	9	3	3

W 2014 roku kontynuowano pracę asystenta, który objął wsparciem 10 rodzin, w których wychowywało się 27 dzieci do 18 roku życia. Wśród rodzin było 5 rodzin

wielodzietnych, osiem niepełnych i dwie pełne. W trzech rodzinach wielodzietnych jedynym opiekunem były samotne matki.

Poniżej przedstawiono dane obrazujące ilość dzieci w poszczególnych przedziałach wiekowych.

Tabela 22. Ilość dzieci objętych pomocą asystenta rodziny w poszczególnych przedziałach wiekowych w 2014 roku. Źródło: dane GOPS.

0-3 lat pozostające w domu pod opieką	3-6 lat wiek przedszkolny	6-13 lat szkoła podstawowa	13-16 lat gimnazjum	16-18 lat dzieci realizujące obowiązek szkolny
2	5	12	4	4

Problemy społeczne – interwencje

W ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego w 2013 roku podjęto współpracę z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Zwierzyńcu. Podjęto także współpracę z Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej w Zamościu. Z usług centrum mogą korzystać mieszkańcy Gminy Adamów oraz pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Adamowie.

Tabela 23. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” w poszczególnych latach. Dane GOPS.

Rok	2012	2013	2014
Liczba powołanych grup roboczych	3	3	2
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego - ogółem	6	6	7
W tym wypełnione przez przedstawiciela:			
- jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	2	4	1
- policji	4	2	6
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	0
- oświaty	0	0	0
- ochrony zdrowia	0	0	0
- liczba zakończonych procedur „Niebieska Karta”	0	6	5

W ramach prac ZI i GR w 2013 r. w trzech przypadkach stosowania przemocy sprawy zostały skierowane do prokuratury, z tego w jednym przypadku sprawca przemocy domowej został skazany na karę pozbawienia wolności na okres 12 miesięcy.

W roku 2014 przy współpracy Zespołu Interdyscyplinarnego w Adamowie i Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu zostały zorganizowane indywidualne spotkania z psychologiem i prawnikiem, kierowane do osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz ich rodzin w ramach Mobilnego Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej. Łącznie z tej formy wsparcia skorzystało 17 osób. W 2014r. w trzech przypadkach procedury „Niebieska Karta” sprawy zostały skierowane do prokuratury. W jednym przypadku sprawca przemocy domowej został skazany na karę pozbawienia wolności na 2 lata w zawieszeniu na 5 lat. W kolejnym przypadku sprawca przemocy poddał się dobrowolnie karze, został skazany karą pozbawienia wolności na 18 miesięcy w zawieszeniu na okres 5 lat. W trzecim przypadku prokuratura odmówiła wszczęcia postępowania. ZI/GR zakończył 5 procedur „Niebieskiej Karty”.

Sąd rodzinny sześciokrotnie w latach 2012 – 2013 podejmował decyzję o konieczności ograniczenia władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi pozostającymi w rodzinie. W 2014 roku nie było konieczności aby stosować wobec rodziców ograniczenie władzy rodzicielskiej. W latach 2012 – 2014 sąd rodzinny nie podjął żadnej decyzji w zakresie zawieszenia czy pozbawienia władzy rodzicielskiej.

Tabela 24. Orzeczenia sądu w zakresie władzy rodzicielskiej w latach 2012 – 2014. Dane GOPS.

Zakres ingerencji we władzę rodzicielską	2012	2013	2014
Ograniczenie władzy rodzicielskiej	3	3	0
Zawieszenie władzy rodzicielskiej	0	0	0
Pozbawienie władzy rodzicielskiej	0	0	0

Na terenie Gminy Adamów funkcjonują dwie rodziny zastępcze. W jednej rodzinie zostało umieszczonych 3 dzieci (w 2013 roku 1 dziecko w wieku 10 lat, w 2014 roku dwoje dzieci w wieku 8 i 6 lat). W drugiej rodzinie w 2014r. zostało umieszczonych 2 dzieci w wieku 9 i 8 lat.

6.2 Problemy i oczekiwania społeczne wg uczestników warsztatów i na podstawie ankiety

Wśród pracowników instytucji i mieszkańców Gminy Adamów przeprowadzono ankietę mającą na celu diagnozę problemów i potrzeb społecznych. W badaniu wzięło udział 106 respondentów, w tym 56 kobiet oraz 42 mężczyzn. Osoby badane reprezentowały następujące kategorie:

Wykształcenie:

➤ podstawowe - 30	➤ policealne - 4
➤ zawodowe - 30	➤ wyższe - 18
➤ średnie - 23	➤ brak danych - 1

Kategorie wiekowe:

➤ 13-16 lat - 2	➤ 60 i więcej - 17
➤ 17-25 lat - 15	➤ brak danych - 4
➤ 26-59 lat - 68	

Zawód:

➤ uczeń - 8	➤ emeryt/rencista - 16
➤ rolnik - 12	➤ bezrobotny - 5
➤ przedsiębiorca - 20	➤ inny(jaki?) - 0
➤ pracownik umysłowy - 9	➤ brak danych - 6
➤ pracownik fizyczny - 30	

Oprócz przedstawionych danych metryczkowych, respondenci zostali poproszeni w pierwszej części ankiety o wypełnienie poniższej tabeli określając stopień zadowolenia z podanych warunków życia w Gminie. Należało zaznaczyć jedną z możliwych odpowiedzi od 0 do 4, przy czym 0 – bardzo niezadowolony/a; 1 – niezadowolony/a; 2 – niezdecydowany/a; 3 – zadowolony/a; 4 – bardzo zadowolony/a).

W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolona z następujących warunków życia w Gminie	Bardzo niezadowolony/a	Niezadowolony/a	Niezdecydowany/a	Zadowolony/a	Bardzo zadowolony/a
1. Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe)	19	28	25	21	5
2. Dostęp do Internetu	17	14	16	36	17
3. Dostęp do informacji na temat wydarzeń w Gminie	9	18	34	30	6
4. Dostęp do kultury: biblioteka, koncerty, wystawy	18	30	16	28	7
5. Organizacja imprez cyklicznych w Gminie	9	12	31	31	15
6. Dostępność doradztwa psychologiczno – prawnego	18	35	30	11	5
7. Poziom opieki społecznej	9	27	27	29	9
8. Poziom opieki zdrowotnej	10	16	30	30	15
9. Bezpieczeństwo publiczne	10	12	33	40	7
10. Warunki mieszkaniowe	9	9	21	41	21
11. Miejsca rekreacji (np. parki, skwer, place zabaw)	19	22	27	21	8
12. Jakość szkół	7	9	24	43	14
13. Dostępność przedszkoli	12	17	28	33	8
14. Żywotność lokalnej tradycji i historii w codziennym życiu	15	21	36	19	6
15. Siła więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców	16	22	30	26	3

16. Dostępność handlu i usług	4	12	31	44	8
17. Poziom udziału mieszkańców w życiu publicznym Gminy	10	22	44	22	3

Większość respondentów oceniła pozytywnie (odpowiadając „Zadowolony/a” lub „Bardzo zadowolony/a”) następujące aspekty życia w Gminie:

- Warunki mieszkaniowe (61%);
- Jakość szkół (59%);
- Dostęp do Internetu (53%);
- Dostępność handlu i usług (53%).

Najmniej usatysfakcjonowani ankietowani okazali się w stosunku do następujących obszarów funkcjonowania Gminy (odpowiedź „Niezadowolony/a” lub „Bardzo niezadowolony/a”):

- Dostępność doradztwa psychologiczno – prawnego (54%);
- Dostęp do kultury: biblioteka, koncerty, wystawy (48%);
- Organizacja czasu wolnego(koła zainteresowań, kluby sportowe) - 48%.

Drugą integralną częścią ankiety były pytania odnoszące się do problemów społecznych poszczególnych grup i obszarów, tj. dzieci i młodzieży, rodzin, osób starszych, obszar opieki zdrowotnej, edukacji, sportu i kultury. Poniżej przedstawiono i scharakteryzowano szczegółowo odpowiedzi na sześć pytań:

1. Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy ?

- a) Brak pozytywnych wzorców i autorytetów 26
- b) Przemoc ze strony rodziców 5
- c) Alkohol i papierosy 52
- d) Narkotyki 15
- e) Chuligaństwo 18
- f) Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu 55
- g) Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego 32
- h) Inne (jakie?)... 3

2. Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy ?

- a) Nieporadność życiowa 22
- b) Ubóstwo 28
- c) Bezrobocie 69
- d) Alkoholizm 30
- e) Bezradność opiekuńczo-wychowawcza 6
- f) Brak poradnictwa psychologiczno-prawnego 12
- g) Niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami 13
- h) Zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych 22
- i) Inne (jakie?)... 1

3. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy ?

- a) Izolacja społeczna (samotność) 67
- b) Izolacja rodzinna (odrzućenie) 15
- c) Niepełnosprawność 29
- d) Niezdolność do samoobsługi 31
- e) Brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu 41
- f) Inne (jakie?) ... 3

4. Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy ?

- a) Długi okres oczekiwania na usługi medyczne 48
- b) Mała liczba lekarzy specjalistów 81
- c) Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych 27
- d) Inne (jakie?) ... 9

5. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy ?

- a) Brak placówek wychowywania przedszkolnego 43

- b) Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki 58
- c) Niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne 33
- d) Brak stołówek szkolnych 5
- e) Inne (jakie?) ... 9

6. Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy ?

- a) Brak organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową 26
- b) Brak wiejskich świetlic i ognisk kultury 40
- c) Nie w pełni wykorzystany potencjał historii i kultury regionu 21
- d) Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży 46
- e) Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych 38
- f) Inne (jakie?) ... 2

Za najważniejsze problemy społeczne dotyczące Gminę Adamów mieszkańcy uznali:

- 1) wśród dzieci i młodzieży:
 - Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu - 27%;
 - Alkohol i papierosy - 25%;
- 2) wśród rodzin:
 - Bezrobocie - 34%;
 - Alkoholizm - 15%;
- 3) wśród osób starszych:
 - Izolacja społeczna (samotność) - 36%;
 - Brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu - 22%;
- 4) w obszarze opieki zdrowotnej:
 - Mała liczba lekarzy specjalistów - 49%;
 - Długi okres oczekiwania na usługi medyczne - 29%;
- 5) w obszarze edukacji:
 - Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki - 39%;
 - Brak placówek wychowywania przedszkolnego - 29%;

6) w obszarze sportu i kultury:

- Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży - 27%;
- Brak wiejskich świetlic i ognisk kultury - 23%.

Kolejną częścią ankiety były wymienione poniżej zadania, służące rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie Gminy. Ankietowani zostali poproszeni o ocenę używając skali od 1 do 10, na ile ważne są poszczególne zadania przez wpisanie jednej cyfry ze skali w kolumnie po prawej stronie za każdym zdaniem. Po uśrednieniu wyników, oceny respondentów przedstawiają się następująco:

1.	Utworzenie punktu informacyjnego w Gminie oferującego usługi doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy.	7,33
2.	Mobilny punkt pomocy specjalistycznej dla osób uzależnionych.	5,93
3.	Dzienny Dom Pomocy Społecznej.	6,60
4.	Likwidacja barier architektonicznych w urzędach.	5,98
5.	Mieszkania chronione, lokale socjalne.	6,01
6.	Usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych.	7,62
7.	Stworzenie sieci pomocy sąsiedzkiej.	5,84
8.	Założenie grupy wsparcia dla osób niepełnosprawnych.	7,17
9.	Założenie grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	7,16
10.	Organizacja miejsc zakwaterowania dla sprawców przemocy.	5,21
11.	Założenie wolontariatu.	5,79

12.	Finansowanie płatnych szczepionek dla dzieci.	8,01
13.	Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (kardiolog, diabetolog, onkolog).	8,65
14.	Pomoc psychologa/terapeuty, profilaktyka uzależnień dla dzieci, młodzieży i dorosłych.	8,00
15.	Stypendia dla dzieci z ubogich rodzin.	8,52
16.	Zapewnienie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach.	8,27
17.	Wydłużenie czasu pracy przedszkoli.	6,29
18.	Poszerzenie oferty o oddział żłobkowy.	6,18
19.	Zwiększenie ilości obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie placówek oświatowych.	6,54
20.	Potrzeba pedagogizacji rodziców i dzieci.	5,98

Powyższa tabela ilustruje, jak wysoki priorytet przyznali ankietowani konkretnym zadaniom, mającym na celu rozwiązanie różnych problemów społecznych (skala od 1 do 10, ocena średnia grupy). Najwyższe oceny uzyskały:

- 1) Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (kardiolog, diabetolog, onkolog) - 8,65;
- 2) Stypendia dla dzieci z ubogich rodzin - 8,52;
- 3) Zapewnienie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach - 8,27;

Za zadania o najniższym priorytecie zostały uznane:

- 1) Organizacja miejsc zakwaterowania dla sprawców przemocy - 5,21;
- 2) Założenie wolontariatu - 5,79;
- 3) Stworzenie sieci pomocy sąsiedzkiej - 5,84.

6.3 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - położenie geograficzne i walory turystyczne - aktywna działalność ludowych klubów sportowych - rozwinięta infrastruktura ochrony zdrowia, pomocy społecznej - aktywna działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych - realizacja programów pomocowych współfinansowanych ze środków zewnętrznych (dożywianie, asystent rodziny itp.) - realizacja projektów finansowanych przez środki UE - otwartość Gminy na współpracę z organizacjami pozarządowymi, w tym Fundacją pomocy Wzajemnej „Barka”, - działalność Centrum Integracji Społecznej w Jacni - aktywna działalność osób starszych w klubach seniora i zespołach śpiewaczych - rozwinięta infrastruktura oświaty (sale gimnastyczne) - rozwijająca się agroturystyka - szeroki dostęp do internetu - rozwinięta infrastruktura turystyczna: zbiornik wodny, stok narciarski - dosyć duża liczba zakładów pracy - otwartość przedsiębiorców na nowe inicjatywy - kultywowanie tradycji i obyczajów poprzez 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszająca się liczba urodzeń - brak infrastruktury socjalnej: mieszkań chronionych, socjalnych - brak świetlic środowiskowych - niewystarczający dostęp do opieki medycznej w szkołach - brak specjalnej oferty dla seniorów - brak specjalnej oferty dla osób niepełnosprawnych - niewystarczająca siatka połączeń komunikacji publicznej pomiędzy miejscowościami - uzależnienia od alkoholu i innych używek - brak miejsc i form alternatywnego spędzania czasu

<p>imprezy okolicznościowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobra znajomość lokalnego środowiska - działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój przedsiębiorczości - rozwój turystyki, agroturystyki - rozwój ekonomii społecznej - rozwój społeczeństwa obywatelskiego - wymiana doświadczeń i czerpanie wzorców - wsparcie szkoleniowe - tworzenie i wdrażanie specjalnych programów pomocowych - wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych - rozwój społecznych grup wsparcia - polityka prorodzinna 	<ul style="list-style-type: none"> - migracje ludzi młodych za pracą - rozbitcie więzi rodzinnych, społecznych - rozwój patologii/uzależnień - powiększenie się obszaru dysfunkcji rodzinnych - wzrost agresywnych zachowań dzieci i młodzieży - wzrost liczby uzależnionych od alkoholu w tym kobiet - bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów - brak zabezpieczenia społecznego na wypadek choroby, starości - wyuczona bezradność, roszczeniowość postaw - pogłębiające się ubożenie rodzin ubogich - starzenie się społeczeństwa i stopniowe wyludnienie - izolacja społeczna - bierność społeczna - negatywne nastawienie społeczne do osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym - częste występowanie chorób psychicznych

7. Planowanie działań

7.1 Misja i wizja Gminy Adamów

Misja

Dbanie o wysoką jakość warunków życia i wszechstronne możliwości rozwoju mieszkańców Gminy Adamów oraz wspieranie tworzenia aktywnego lokalnego ośrodka społecznego i kulturalnego.

Wizja rozwoju społecznego Gminy Adamów:

Dbanie o wysoką jakość warunków życia i wszechstronne możliwości rozwoju mieszkańców Gminy Adamów oraz wspieranie tworzenia aktywnego lokalnego ośrodka społecznego i kulturalnego.

Kluczowym zadaniem władz Gminy Adamów jest stworzenie mieszkańcom możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia, pobudzanie aktywności społecznej oraz ochrona i wsparcie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wizja rozwoju Gminy zostanie zrealizowana poprzez działania z zakresu: sportu, rekreacji, turystyki, edukacji, kultury, opieki zdrowotnej, społecznej, bezpieczeństwa publicznego, a także integracji społeczności lokalnej.

7.2 Cele strategiczne, operacyjne i zadania

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, co przekłada się na działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty. Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej Gminy Adamów połączona z badaniami ankietowymi, pozwoliła wyodrębnić następujące cele strategiczne:

- **Przeciwdziałanie bezrobociu, łagodzenie jego skutków oraz aktywizacja zawodowa**

- **Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy i uzależnieniom oraz zapobieganie ich skutkom**
- **Zintegrowany system wsparcia rodziny i ograniczanie wykluczenia dzieci i młodzieży**
- **Wspieranie systemu pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych wymagających wsparcia**

Następnie w ramach poszczególnych celów strategicznych wyodrębniono cele operacyjne i zadania.

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zadania	Wykonawcy	Budżet
Przeciwdziałanie bezrobociu, łagodzenie jego skutków oraz aktywizacja zawodowa	Wzrost kompetencji i wiedzy potrzebnej na rynku pracy poprzez efektywną aktywizację osób bezrobotnych i poszukujących pracy.	Wspieranie osób bezrobotnych w procesie zmiany lub podniesienia kwalifikacji zawodowych i kompetencji społecznych.	CIS,	Środki własne i zewnętrzne
		Wspieranie reintegracji społeczno-zawodowej	CIS, GOPS, UG	Środki własne i zewnętrzne
		Usługi poradnictwa zawodowego: spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne	CIS,	Środki własne i zewnętrzne
		Usługi poradnictwa psychologicznego spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne	CIS,	Środki własne i zewnętrzne
	Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych do rozwiązywania problemów rynku pracy	Wspieranie i rozwój partnerstwa lokalnego na rzecz aktywizacji osób niepracujących	CIS, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Rozwój form aktywnej integracji	CIS, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej	UG	Środki własne i zewnętrzne
		Inicjowanie tworzenia, rozwój i wspieranie działalności podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych	UG, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Współpraca z	GOPS	Środki

		Powiatowym Urzędem Pracy i innymi instytucjami rynku pracy, placówkami oświaty		własne i zewnętrzne
		Podniesienie jakości, skuteczności i efektywności działań instytucji pomocowych	UG, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy i uzależnieniom oraz zapobieganie ich skutkom	Ograniczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego rodzin i osób spowodowanej ubóstwem	Wsparcie w formie pokrycia kosztów dożywiania.	GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Wsparcie w formie pomocy finansowej	GOPS, UG	Środki własne i zewnętrzne
		Praca z rodziną w kierunku wyjścia z trudnej sytuacji i wyjścia z uzależnienia od pomocy społecznej	GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Współpraca z instytucjami prowadzącymi wsparcie dla rodzin i osób ubogich	UG, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Upowszechnianie dostępu do usług społecznych poprzez wsparcie niezbędnej infrastruktury do ich świadczenia	UG, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Rozwój form pomocy i działań wspierających rodziny i osoby dotknięte przemocą	Inicjowanie tworzenia grup wsparcia dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe	GKRPA,
	Wzmocnienie współpracy podmiotów w zakresie udzielania pomocy osobom krzywdzonym		GKRPA, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
	Wdrażanie zagadnień zawartych w programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie		GOPS, GKRPA	Środki własne i zewnętrzne
	Rozwijanie działalności zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych		GOPS	Środki własne i zewnętrzne
	Poprawa		Wspieranie działań na	GKRPA

	funkcjonowania rodzin i osób dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu lub środków psychoaktywnych	rzecz upowszechniania wiedzy na temat profilaktyki uzależnień		własne i zewnętrzne
		Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych	GKRPA, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Wspieranie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży	GKRPA, Placówki oświaty	Środki własne i zewnętrzne
Zintegrowany system wsparcia rodziny i ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży	Rozwój form pomocy i działań wspierających rodzinę	Wspieranie rodziny w sprawowaniu jej podstawowych funkcji	GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Zapewnienie usług asystenta rodziny	GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Tworzenie programów wspomagających dziecko i rodzinę	GOPS, Placówki oświaty	Środki własne i zewnętrzne
		Poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych patologią	GOPS, Placówki oświaty	Środki własne i zewnętrzne
		Wspieranie kompetencji rodzicielskich	Placówki oświaty	Środki własne i zewnętrzne
		Zapobieganie przemocy w rodzinie, upowszechnianie wiedzy na temat profilaktyki uzależnień poprzez prowadzenie kampanii informacyjnych, zajęć edukacyjnych	Placówki oświaty	Środki własne i zewnętrzne
		Wspieranie działań służących promowaniu wartości rodziny	UG, GOPS, placówki oświaty	Środki własne i zewnętrzne
	Wspieranie działań na rzecz dzieci i młodzieży prowadzących do poprawy warunków nauczania i wychowania	Popularyzacja aktywnego wypoczynku przez uprawianie sportu i rekreację	UG, Placówki oświaty	Środki własne i zewnętrzne
		Prowadzenie zajęć specjalistycznych, w tym dydaktyczno-wyrównawczych, kół zainteresowań,	Placówki oświaty	Środki własne i zewnętrzne

		warsztatów plastycznych, muzycznych		
		Organizacja zajęć rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych	Placówki oświaty	Środki własne i zewnętrzne
		Rozwijanie wśród dzieci i młodzieży różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów tematycznych	Placówki oświaty	Środki własne i zewnętrzne
		Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, organizacja rozgrywek	UG	Środki własne i zewnętrzne
	Promocja zdrowego stylu życia – budowanie pozytywnych wzorców	Wspieranie organizacji akcji profilaktycznych w tym konkursów i akcji plakatowych oraz propagowanie zdrowego stylu życia	UG, GOPS, ośrodki zdrowia	Środki własne i zewnętrzne
		Kształtowanie postaw asertywnych wobec nałogów poprzez organizowanie akcji o tematyce profilaktycznej, gazetki o tematyce profilaktycznej, spotkań z przedstawicielami służb publicznych	Placówki oświaty	Środki własne i zewnętrzne
	Promocja kultury, ochrona i promocja dziedzictwa kulturalnego	Promowanie lokalnych inicjatyw społecznych	UG, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
Wspieranie systemu pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych wymagających wsparcia	Wzmocnienie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym, kulturalnym i zawodowym	Wspieranie aktywności społecznej i integracji seniorów i osób niepełnosprawnych poprzez dostosowanie oferty wydarzeń kulturalnych, sportowych, edukacyjnych do ich potrzeb	UG	Środki własne i zewnętrzne
		Promowanie lokalnych organizacji skupiających osoby starsze	UG	Środki własne i zewnętrzne

		Promocja integracji międzypokoleniowej, podtrzymywanie tradycji regionalnych; wykorzystywanie wiedzy seniorów o historii, kulturze i regionie	UG	Środki własne i zewnętrzne
		Wspieranie działań edukacyjnych w szkołach i przedszkolach kształtujących właściwą postawę wobec osób starszych i niepełnosprawnych oraz aktywizujących do podejmowania działań samopomocowych na rzecz tych osób	Placówki oświaty	Środki własne i zewnętrzne
	Upowszechnianie informacji o prawach osób starszych i niepełnosprawnych oraz istniejących formach wsparcia	Świadczenie usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania osobom niepełnosprawnym i starszym, które ze względu na wiek, chorobę lub inne dysfunkcje wymagają pomocy	GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Wypłacanie zasiłków stałych, pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych	GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Organizacja pomocy sąsiedzkiej	GOPS	Środki własne i zewnętrzne
	Tworzenie i rozwój instytucjonalnych form pomocy dla osób starszych lub niepełnosprawnych	Tworzenie wielofunkcyjnego ośrodka wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych	UG	Środki własne i zewnętrzne

7.3 Harmonogram wdrażania strategii

Cele operacyjne	Zadania	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wzrost kompetencji i wiedzy potrzebnej na rynku pracy poprzez efektywną aktywizację osób bezrobotnych i poszukujących pracy.	Wspieranie osób bezrobotnych w procesie zmiany lub podniesienia kwalifikacji zawodowych i kompetencji społecznych.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Wspieranie reintegracji społeczno-zawodowej	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Usługi poradnictwa zawodowego: spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Usługi poradnictwa psychologicznego spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych do rozwiązywania problemów rynku pracy	Wspieranie i rozwój partnerstwa lokalnego na rzecz aktywizacji osób niepracujących	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Rozwój form aktywnej integracji	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Wspieranie rozwoju Centrum Integracji Społecznej	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Inicjowanie tworzenia, rozwój i wspieranie działalności podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy i innymi instytucjami rynku pracy, placówkami oświaty	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Podniesienie jakości, skuteczności i efektywności działań	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

	instytucji pomocowych										
Ograniczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego rodzin i osób spowodowanej ubóstwem	Wsparcie w formie pokrycia kosztów dożywiania.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Wsparcie w formie pomocy finansowej	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Praca z rodziną w kierunku wyjścia z trudnej sytuacji i wyjścia z uzależnienia od pomocy społecznej	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Współpraca z instytucjami prowadzącymi wsparcie dla rodzin i osób ubogich	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Upowszechnianie dostępu do usług społecznych poprzez wsparcie niezbędnej infrastruktury do ich świadczenia	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rozwój form pomocy i działań wspierających rodziny i osoby dotknięte przemocą	Inicjowanie tworzenia grup wsparcia dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Wzmocnienie współpracy podmiotów w zakresie udzielania pomocy osobom krzywdzonym	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Wdrażanie zagadnień zawartych w programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Rozwijanie działalności zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Poprawa funkcjonowania rodzin i osób dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu lub środków psychoaktywnych	Wspieranie działań na rzecz upowszechniania wiedzy na temat profilaktyki uzależnień	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Wspieranie działalności informacyjnej i	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

	edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży										
Rozwój form pomocy i działań wspierających rodzinę	Wspieranie rodziny w sprawowaniu jej podstawowych funkcji	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Zapewnienie usług asystenta rodziny	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Tworzenie programów wspomagających dziecko i rodzinę	x			x			x			x
	Poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych patologią	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Wspieranie kompetencji rodzicielskich	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Zapobieganie przemocy w rodzinie, upowszechnianie wiedzy na temat profilaktyki uzależnień poprzez prowadzenie kampanii informacyjnych, zajęć edukacyjnych	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Wspieranie działań służących promowaniu wartości rodziny	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wspieranie działań na rzecz dzieci i młodzieży prowadzących do poprawy warunków nauczania i wychowania	Popularyzacja aktywnego wypoczynku przez uprawianie sportu i rekreację	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Prowadzenie zajęć specjalistycznych, w tym dydaktyczno-wyrównawczych, kół zainteresowań, warsztatów plastycznych, muzycznych	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Organizacja zajęć rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Rozwijanie wśród dzieci i młodzieży różnorodnych zainteresowań poprzez	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

	organizację warsztatów tematycznych										
	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, organizacja rozgrywek	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Promocja zdrowego stylu życia – budowanie pozytywnych wzorców	Wspieranie organizacji akcji profilaktycznych w tym konkursów i akcji plakatowych oraz propagowanie zdrowego stylu życia	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Kształtowanie postaw asertywnych wobec nałogów poprzez organizowanie akcji o tematyce profilaktycznej, gazetki o tematyce profilaktycznej, spotkań z przedstawicielami służb publicznych	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Promocja kultury, ochrona i promocja dziedzictwa kulturalnego	Promowanie lokalnych inicjatyw społecznych	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Wzmocnienie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym, kulturalnym i zawodowym	Wspieranie aktywności społecznej i integracji seniorów i osób niepełnosprawnych poprzez dostosowanie oferty wydarzeń kulturalnych, sportowych, edukacyjnych do ich potrzeb	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Promowanie lokalnych organizacji skupiających osoby starsze	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Promocja integracji międzypokoleniowej, podtrzymywanie tradycji regionalnych; wykorzystywanie wiedzy seniorów o historii, kulturze i regionie	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Wspieranie działań edukacyjnych w szkołach i przedszkolach	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

	kształtujących właściwą postawę wobec osób starszych i niepełnosprawnych oraz aktywizujących do podejmowania działań samopomocowych na rzecz tych osób										
Upowszechnianie informacji o prawach osób starszych i niepełnosprawnych oraz istniejących formach wsparcia	Świadczenie usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania osobom niepełnosprawnym i starszym, które ze względu na wiek, chorobę lub inne dysfunkcje wymagają pomocy	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Wypłacanie zasiłków stałych, pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Organizacja pomocy sąsiedzkiej	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Tworzenie i rozwój instytucjonalnych form pomocy dla osób starszych lub niepełnosprawnych	Tworzenie i rozwój wielofunkcyjnego ośrodka wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

7.4 Ramy finansowe strategii

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu Gminy, ale także dotacje ze źródeł zewnętrznych, pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej Strategii będą:

- budżet Gminy Adamów,
- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,

- Fundusz Pracy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- inne środki.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2011-2014 opracowaną na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2013 i 2014 przy uwzględnieniu ryzyka finansowego - zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja.

Dla przygotowania niniejszej projekcji, w modułach przyjęto założenia wynikające z prognoz: demograficznej, wydatków na pomoc społeczną, zmiany przepisów w zakresie pomocy społecznej oraz realizacji inwestycji w zakresie polityki społecznej w Gminie.

Model zawiera następujące moduły, w których szacowana jest wielkość:

- 851 Ochrona Zdrowia (85153-Przeciwdziałanie narkomanii; 85154-Przeciwdziałanie alkoholizmowi)
- 852 Pomoc społeczna

W prognozie na lata 2015-2024 przyjęto wskaźnik 3% wzrostu w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych własnych GOPS w Adamowie.

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki społecznej
1	2015	2 279 672,00
2	2016	2 398 062,16
3	2017	2 470 004,02
4	2018	2 544 104,14
5	2019	2 620 427,26
6	2020	2 699 040,08
7	2021	2 780 011,28
8	2022	2 863 411,62

9	2023	2 949 313,97
10	2024	3 037 793,39

7.5 Programy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Adamów na lata 2015–2024 będzie realizowana w obszarze pomocy społecznej w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Program współpracy Gminy Adamów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

IV. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

1. System monitorowania strategii.

Monitoringiem i ewaluacją objęte będą postępy w realizacji Strategii na dwóch poziomach: poszczególnych zadań i projektów oraz celów operacyjnych i strategicznych. Zarządzanie realizacją strategii należy do GOPS w Adamowie.

Monitoring prowadzony będzie jako:

- monitoring wskaźnikowy – w oparciu o oczekiwane wskaźniki osiągnięć
- monitoring społeczny – na podstawie wyników badania opinii, w szczególności poprzez konsultacje społeczne.

Poziom osiągnięcia każdego celu operacyjnego, poszczególnych zadań i projektów będzie mierzony raz na trzy lata poczynając od 2018 roku.

Istotny element systemu monitorowania stanowić będzie sporządzanie sprawozdania z planu realizacyjnego wraz z wskazaniem zadań realizowanych, zrealizowanych częściowo i nierozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie Gminy. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Adamów. Dodatkowo dane uzyskane dzięki wykorzystaniu ankiet oraz szerokiego udziału mieszkańców służyć będą ocenie realizacji oraz uaktualnieniu zapisów strategii. Częstotliwość pomiaru, a także raporty wskaźników ustalone będą w zależności od ich kategorii.

Wskaźniki ewaluacyjne

Rozróżniamy następujące rodzaje wskaźników:

- wskaźniki zasobów – przedstawiają informacje o środkach finansowych, rzeczowych oraz zasobach ludzkich, które są wykorzystywane do wdrożenia danego zadania/ projektu; w ujęciu tym wskaźniki te odnoszą się do wielkości alokacji budżetowych na danym poziomie pomocy; np. liczba dni pracy ekspertów czy koszt budowy mieszkania socjalnego;
- wskaźniki wyników, odnoszą się do bezpośrednich konsekwencji działań zadania/ projektu – oddziałujących na bezpośrednich beneficjentów; wskaźniki te mogą mieć charakter fizyczny (np. liczba osób przeszkolonych) lub finansowy (zmniejszenie kosztów leczenia);
- wskaźniki oddziaływania, odnoszą się do konsekwencji zadania/ projektu (zamierzonych i niezamierzonych, pozytywnych i negatywnych) wykraczających poza efekty bezpośrednie – krótkoterminowe; można wyróżnić dwa rodzaje oddziaływania:
 - a) oddziaływanie bezpośrednie – efekty, które pojawiają się po pewnym upływie czasu, ale są bezpośrednio związane z podjętymi działaniami i beneficjentami bezpośrednimi;
 - b) oddziaływanie pośrednie – wszystkie inne rodzaje efektów–niezamierzone przez daną interwencję lub wynikające z niej działania.

Wskaźnikami oceny monitorowania celów strategicznych i szczegółowych Strategii będą np.:

Cele operacyjne	Zadania	Wskaźniki
-----------------	---------	-----------

Wzrost kompetencji i wiedzy potrzebnej na rynku pracy poprzez efektywną aktywizację osób bezrobotnych i poszukujących pracy.	Wspieranie osób bezrobotnych w procesie zmiany lub podniesienia kwalifikacji zawodowych i kompetencji społecznych.	- liczba godzin udzielonego wsparcia - liczba osób, którym udzielono wsparcia - liczba osób, które podniosły swoje kwalifikacje zawodowe i kompetencje społeczne
	Wspieranie reintegracji społeczno-zawodowej	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób, którym udzielono wsparcia
	Usługi poradnictwa zawodowego: spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne	- liczba godzin poradnictwa zawodowego - liczba osób uczestniczących w spotkaniach, warsztatach grupowych - liczba przeprowadzonych spotkań indywidualnych
	Usługi poradnictwa psychologicznego spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne	- liczba godzin spotkań z psychologiem - liczba osób korzystających z porad psychologa - liczba osób uczestniczących w spotkaniach, warsztatach
Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych do rozwiązywania problemów rynku pracy	Wspieranie i rozwój partnerstwa lokalnego na rzecz aktywizacji osób niepracujących	- liczba podjętych wspólnych działań aktywizujących osoby niepracujące
	Rozwój form aktywnej integracji	- liczba podjętych działań, akcji
	Wspieranie rozwoju Centrum Integracji Społecznej	- liczba podjętych form wsparcia
	Inicjowanie tworzenia, rozwój i wspieranie działalności podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych	- liczba podjętych form wsparcia - liczba powstałych podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych
	Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy i innymi instytucjami rynku pracy, placówkami oświaty	- liczba podjętych form współpracy - liczba wspólnie przeprowadzonych działań
	Podniesienie jakości, skuteczności i efektywności działań instytucji pomocowych	- liczba działań podnoszących jakość, skuteczność i efektywność działań
Ograniczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego rodzin i osób spowodowanej ubóstwem	Wsparcie w formie pokrycia kosztów dożywiania.	- kwota wydatków przeznaczonych na dożywianie
	Wsparcie w formie pomocy finansowej	- kwota udzielonych świadczeń - liczba osób, rodzin korzystających z pomocy finansowej
	Praca z rodziną w kierunku wyjścia z trudnej sytuacji i wyjścia z uzależnienia od pomocy społecznej	- liczba rodzin, z którymi podjęto pracę w kierunku wyjścia z uzależnienia od pomocy społecznej
	Współpraca z instytucjami prowadzącymi wsparcie dla rodzin i osób ubogich	- liczba podjętych działań
	Upowszechnianie dostępu do usług	- liczba udzielonego wsparcia

	społecznych poprzez wsparcie niezbędnej infrastruktury do ich świadczenia	
Rozwój form pomocy i działań wspierających rodziny i osoby dotknięte przemocą	Inicjowanie tworzenia grup wsparcia dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe	- liczba utworzonych grup wsparcia - liczba osób korzystających ze wsparcia
	Wzmocnienie współpracy podmiotów w zakresie udzielania pomocy osobom krzywdzonym	- liczba wspólnie podjętych działań
	Wdrażanie zagadnień zawartych w programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- stopień realizacji programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie - liczba rodzin, w których rozwiązano problem przemocy
	Rozwijanie działalności zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych	- liczba i rodzaj podjętych form wsparcia
Poprawa funkcjonowania rodzin i osób dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu lub środków psychoaktywnych	Wspieranie działań na rzecz upowszechniania wiedzy na temat profilaktyki uzależnień	- liczba przeprowadzonych akcji profilaktycznych, kampanii informacyjnych - liczba osób uczestniczących w prelekcjach, spotkaniach dotyczących uzależnień
	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych	- liczba osób korzystających z pomocy - liczba godzin udzielonej pomocy - liczba i rodzaj dostępnej pomocy terapeutycznej
	Wspieranie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży	- liczba i rodzaj udzielonego wsparcia - liczba działań edukacyjnych - liczba podjętych działań informacyjnych
Rozwój form pomocy i działań wspierających rodzinę	Wspieranie rodziny w sprawowaniu jej podstawowych funkcji	- formy udzielonego wsparcia -liczba rodzin, korzystających ze wsparcia
	Zapewnienie usług asystenta rodziny	- liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny - liczba asystentów udzielających wsparcia
	Tworzenie programów wspomagających dziecko i rodzinę	- liczba utworzonych programów
	Poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych patologią	- liczba rodzin, którym udzielono pomocy
	Wspieranie kompetencji rodzicielskich	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia
	Zapobieganie przemocy w rodzinie, upowszechnianie wiedzy na temat profilaktyki uzależnień poprzez	- liczba kampanii informacyjnych, zajęć edukacyjnych, spotkań, konkursów

	<p>prorowadzenie kampanii informacyjnych, zajęć edukacyjnych</p> <p>Wspieranie działań służących promowaniu wartości rodziny</p>	
<p>Wspieranie działań na rzecz dzieci i młodzieży prowadzących do poprawy warunków nauczania i wychowania</p>	<p>Popularyzacja aktywnego wypoczynku przez uprawianie sportu i rekreację</p>	<p>- liczba działań służących promocji wartości rodziny</p> <p>- liczba prowadzonych akcji promujących aktywny wypoczynek</p> <p>- liczba zorganizowanych imprez sportowych</p> <p>- liczba osób uczestniczących w imprezach o charakterze sportowym np. rajdy rowerowe, piesze wycieczki, zawody sportowe</p>
	<p>Prowadzenie zajęć specjalistycznych, w tym dydaktyczno-wyrównawczych, kół zainteresowań, warsztatów plastycznych, muzycznych</p>	<p>- liczba godzin zajęć specjalistycznych, kół zainteresowań</p> <p>- liczba uczniów biorących udział w zajęciach</p>
	<p>Organizacja zajęć rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych</p>	<p>- liczba godzin zajęć rekreacyjnych</p> <p>- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach</p>
	<p>Rozwijanie wśród dzieci i młodzieży różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów tematycznych</p>	<p>- liczba godzin przeprowadzonych warsztatów tematycznych</p> <p>- liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w warsztatach</p>
	<p>Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, organizacja rozgrywek</p>	<p>- liczba godzin przeprowadzonych rozgrywek</p> <p>- liczba osób biorących udział w rozgrywkach</p>
		<p>Wspieranie organizacji akcji profilaktycznych w tym konkursów i akcji plakatowych oraz propagowanie zdrowego stylu życia</p>
<p>Promocja zdrowego stylu życia – budowanie pozytywnych wzorców</p>	<p>Kształtowanie postaw asertywnych wobec nałogów poprzez organizowanie akcji o tematyce profilaktycznej, gazetki o tematyce profilaktycznej, spotkań z przedstawicielami służb publicznych</p>	<p>- liczba spotkań z przedstawicielami służb publicznych</p> <p>- liczba zorganizowanych akcji profilaktycznych</p>
	<p>Promocja kultury, ochrona i promocja dziedzictwa kulturalnego</p>	<p>Promowanie lokalnych inicjatyw społecznych</p>
<p>Wzmocnienie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym, kulturalnym i</p>	<p>Wspieranie aktywności społecznej i integracji seniorów i osób niepełnosprawnych poprzez dostosowanie oferty wydarzeń kulturalnych, sportowych, edukacyjnych do ich potrzeb</p>	<p>- liczba wydarzeń kulturalnych</p> <p>- liczba godzin zajęć sportowych, edukacyjnych</p> <p>- liczba osób uczestniczących w imprezach, uroczystościach integracyjnych</p>
	<p>Promowanie lokalnych organizacji</p>	<p>- formy udzielonego wsparcia</p>

zawodowym	skupiających osoby starsze	
	Promocja integracji międzypokoleniowej, podtrzymywanie tradycji regionalnych; wykorzystywanie wiedzy seniorów o historii, kulturze i regionie	- liczba spotkań, wydarzeń kulturalnych promujących integrację międzypokoleniową - liczba warsztatów, konkursów o tematyce regionalnej - liczba osób uczestniczących w warsztatach, konkursach
	Wspieranie działań edukacyjnych w szkołach i przedszkolach kształtujących właściwą postawę wobec osób starszych i niepełnosprawnych oraz aktywizujących do podejmowania działań samopomocowych na rzecz tych osób	- liczba działań edukacyjnych w szkołach i przedszkolach
Upowszechnianie informacji o prawach osób starszych i niepełnosprawnych oraz istniejących formach wsparcia	Świadczenie usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania osobom niepełnosprawnym i starszym, które ze względu na wiek, chorobę lub inne dysfunkcje wymagają pomocy	- liczba świadczonych usług opiekuńczych - liczba beneficjentów usług opiekuńczych
	Wyplacanie zasiłków stałych, pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych	- kwota wypłaconych zasiłków - liczba beneficjentów zasiłków
	Organizacja pomocy sąsiedzkiej	- liczba osób korzystających z pomocy
Tworzenie i rozwój instytucjonalnych form pomocy dla osób starszych lub niepełnosprawnych	Tworzenie i rozwój wielofunkcyjnego ośrodka wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych	- liczba utworzonych ośrodków - liczba osób korzystających z usług ośrodka

W każdym realizowanym zadaniu zostaną zidentyfikowane wskaźniki, przed rozpoczęciem realizacji - zaplanowane, na końcu - osiągnięte. Każde zadanie zostanie podsumowane raportem pisemnym, przekazywanym do koordynatora strategii.

Wzór raportu:

zadanie/ projekt	instytucja/ organizacja realizująca	zaplanowane wskaźniki osiągnięć	osiągnięte wskaźniki	źródła danych
nazwa i opis, cele		twarde	twarde	ankiety, listy obecności, dokumenty projektu, itp.
		miękkie	miękkie	

2. Ewaluacja strategii

Ewaluacja strategii będzie to systematyczna i obiektywna jej ocena – jej zaplanowania, wdrożenia i rezultatów. Celem ewaluacji GSRPS jest określenie adekwatności i stopnia osiągnięcia celów, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości.

Ewaluacja stanowić będzie ocenę przedsięwzięć w kontekście ich wyniku, wpływu, oraz potrzeb, które miały zaspokajać. W tym ujęciu celem ewaluacji będzie weryfikacja osiągnięć danego przedsięwzięcia w realizacji do zaplanowanych oczekiwań oraz wykorzystanie uzyskanych w ten sposób informacji i doświadczeń przy projektowaniu i planowaniu podobnych działań w przyszłości. Rekomendacje i wnioski formułowane będą w oparciu o określone standardy i kryteria.

- osiągnięcie celów operacyjnych może być przedstawione poprzez produkty (np. dostarczenie określonej liczby szkoleń dla osób bezrobotnych);
- realizacja celów szczegółowych/zadań może być przedstawiona poprzez rezultaty (np. osiągnięcia poprawy – w wyniku zrealizowanych szkoleń – w zakresie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych);
- realizacja celów ogólnych/strategicznych może być przedstawiona poprzez wyniki oddziaływania strategii (np., ograniczenia bezrobocia wśród osób wcześniej bezrobotnych);

Ewaluacja ocenić będzie wszystkie elementy logiki interwencji strategii - zarówno dla poziomu działań, produktów, rezultatów i oddziaływań, jak i na poziomie wszystkich rodzajów celów danej interwencji.

Zasadniczym celem ewaluacji będzie stałe doskonalenie skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane w kategoriach pozytywnych efektów społecznych lub gospodarczych związanych z bezpośrednio z realizacją danej strategii. Celem ewaluacji będzie przede wszystkim uzyskanie niezależnej opinii na temat rzeczywistych lub

potencjalnych sukcesów strategii oraz czynników, które przyczyniły się osiągnięcia danych rezultatów. Jednym z celów ewaluacji jest również wymiar edukacyjny, to analiza mechanizmów działania strategii, próba identyfikacji dobrych praktyk w zarządzaniu strategią i ich upowszechnienie czy też analiza popełnionych błędów celem ich uniknięcia w przyszłości.

Kryteria ewaluacji

Jednym z ważnych elementów etapu planowania ewaluacji będzie podjęcie decyzji w jaki sposób ma być dokonana ocena, jakie kryteria ewaluacji powinny być zastosowane do określonego badania.

Główne kryteria ewaluacji:

- trafność
- efektywność
- skuteczność
- oddziaływanie/użyteczność
- trwałość.

Proces ewaluacji

Ewaluacja strategii jest procesem wieloetapowym, na który składa się: planowanie, projektowanie, realizacja, raportowanie, wykorzystanie wyników ewaluacji.

- Planowanie ewaluacji GSRPS obejmie następujące etapy:

- określenie celu (lub celów): zdefiniowanie problemów oraz podstawowych kryteriów ewaluacji, dzięki czemu otrzymamy odpowiedź na pytanie: po co przeprowadzamy ewaluację;
- wyznaczenie czasu badania: etapu w cyklu realizacji strategii, który będzie podlegał ewaluacji i wstępnego harmonogramu ewaluacji (rozpoczęcia, zakończenia, terminu dostarczenia raportu z ewaluacji);
- wskazanie zakresu: przedmiotowego (strategii poddanej ewaluacji lub innych obszarów interwencji czy zagadnień horyzontalnych); czasowego; terytorialnego oraz określenie zasobów potrzebnych do realizacji badania;
- wybór odbiorców: w zależności od sprecyzowania grup docelowych strategii czy innych zainteresowanych stron;

- identyfikacja dostępnych danych wyjściowych, czyli dokumentów programowych, raportów z monitoringu strategii, danych statystycznych, wyników wcześniejszych ewaluacji;

Załączniki

Ankieta - Wypracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Szanowni Mieszkańcy Gminy Adamów

Urząd Gminy przystąpił do wypracowania **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych**. Strategia sprecyzuje i zweryfikuje najważniejsze problemy społeczne w naszej Gminie, a także określi sposoby ich rozwiązywania. Aby trafnie określić cele i zadania do realizacji potrzebna jest współpraca całej społeczności Gminy. Prosimy o poważne potraktowanie ankiety i przemyślane odpowiedzi na zawarte w niej pytania.

Uwaga! Ankieta jest anonimowa!

Metryczka (wstawić X przy wybranej odpowiedzi):

Płeć: Kobieta Mężczyzna

Wiek: 13 – 16 17 – 25 26 – 59 60 i więcej

Zawód: uczeń rolnik przedsiębiorca pracownik umysłowy pracownik fizyczny

emeryt/rencista bezrobotny inny (jaki?)

Wykształcenie:

podstawowe zawodowe średnie policealne wyższe

W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolony z następujących warunków życia w Gminie Proszę zaznaczyć przy każdym stwierdzeniu poniżej jedną z możliwych odpowiedzi od 0 do 4		Bardzo niezadowolony/a	Niezadowolony/a	Niezdecydowany/a	Zadowolony/a	Bardzo zadowolony/a
1.	Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe)	0	1	2	3	4
2.	Dostęp do Internetu	0	1	2	3	4
3.	Dostęp do informacji na temat wydarzeń w Gminie	0	1	2	3	4
4.	Dostęp do kultury: biblioteka, koncerty, wystawy	0	1	2	3	4
5.	Organizacja imprez cyklicznych w Gminie	0	1	2	3	4
6.	Dostępność doradztwa psychologiczno - prawnego	0	1	2	3	4
7.	Poziom opieki społecznej	0	1	2	3	4
8.	Poziom opieki zdrowotnej	0	1	2	3	4
9.	Bezpieczeństwo publiczne	0	1	2	3	4
10.	Warunki mieszkaniowe	0	1	2	3	4
11.	Miejsca rekreacji (np. parki, skwery, place zabaw)	0	1	2	3	4

12.	Jakość szkół	0	1	2	3	4
13.	Dostępność przedszkoli	0	1	2	3	4
14.	Żywotność lokalnej tradycji i historii w codziennym życiu	0	1	2	3	4
15.	Siła więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców	0	1	2	3	4
16.	Dostępność handlu i usług	0	1	2	3	4
17.	Poziom udziału mieszkańców w życiu publicznym Gminy	0	1	2	3	4

W każdym pytaniu od 1 do 6 prosimy o zaznaczenie (X) 2 wybranych odpowiedzi:

1) Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

- Brak pozytywnych wzorców i autorytetów
- Przemoc ze strony rodziców
- Alkohol i papierosy
- Narkotyki
- Chuligaństwo
- Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu
- Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego
- Inne (jakie?)

2) Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

- Nieporadność życiowa
- Ubóstwo
- Bezrobocie
- Alkoholizm
- Bezradność opiekuńczo-wychowawcza
- Brak poradnictwa psychologiczno - prawnego
- Niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami

- Zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych
- Inne (jakie?)
-

3) Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

- Izolacja społeczna (samotność)
- Izolacja rodzinna (odrzućenie)
- Niepełnosprawność
- Niezdolność do samoobsługi
- Brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu
- Inne (jakie?)
-

4) Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

- Długi okres oczekiwania na usługi medyczne
- Mała liczba lekarzy specjalistów
- Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych
- Inne (jakie?)
-

5) Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

- Brak placówek wychowania przedszkolnego
- Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki
- Niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne
- Brak stołówek szkolnych
- Inne (jakie?)
-

6) Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

- Brak organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową
- Brak wiejskich świetlic i ognisk kultury
- Nie w pełni wykorzystany potencjał historii i kultury regionu
- Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży
- Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych
- Inne (jakie?)

Poniżej są wymienione zadania, służące rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie Gminy. Proszę używając skali od 1 do 10 ocenić, na ile ważne są poszczególne zadania przez wpisanie jednej z cyfr ze skali w kolumnie po prawej stronie za każdym zadaniem.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7-----8-----9-----10
 mało ważne bardzo ważne

1	Utworzenie punktu informacyjnego w Gminie oferującego usługi doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy	
2	Mobilny punkt pomocy specjalistycznej dla osób uzależnionych	
3	Dzienny Dom Pomocy Społecznej	
4	Likwidacja barier architektonicznych w urzędach	
5	Mieszkania chronione, lokale socjalne	
6	Usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych	
7	Stworzenie sieci pomocy sąsiedzkiej	
8	Założenie grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych	

9	Założenie grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	
10	Organizacja miejsc zakwaterowania dla sprawców przemocy	
11	Założenie wolontariatu	
12	Finansowanie płatnych szczepionek dla dzieci	
13	Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (kardiolog, diabetolog, onkolog)	
14	Pomoc psychologa/terapeuty, profilaktyka uzależnień dla dzieci, młodzieży, dorosłych	
15	Stypendia dla dzieci z ubogich rodzin	
16	Zapewnienie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach	
17	Wydłużenie czasu pracy przedszkoli	
18	Poszerzenie oferty o oddział żłobkowy	
19	Zwiększenie ilości obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie placówek oświatowych	
20	Potrzeba pedagogizacji rodziców i dzieci	

Jeśli według Pana/Pani pominęliśmy w ankiecie jakiś ważny problem, to proszę go opisać w tym miejscu:

.....

Jeśli według Pana/Pani warto podjąć inne zadania, inicjatywy na rzecz integracji społecznej mieszkańców, które nie zostały wcześniej wymienione w ankiecie, to proszę wymienić poniżej:

.....

DZIĘKUJEMY!

Wykaz skrótów

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GSRPS – Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
GUS – Główny Urząd Statystyczny
JST – jednostka samorządu terytorialnego
GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
NGO – ang. *Non-Governmental Organization* – organizacja pozarządowa
NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
PUP - Powiatowy Urząd Pracy
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Spis wykresów i tabel

<i>Wykres 1. Udział respondentów ankiety w podziale na płeć. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.....</i>	<i>14</i>
<i>Wykres 2. Udział respondentów wg wieku. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.</i>	<i>15</i>
<i>Wykres 3. Podział respondentów wg statusu zawodowego. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.....</i>	<i>15</i>
<i>Wykres 4. Podział respondentów wg poziomu wykształcenia. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.</i>	<i>16</i>
<i>Wykres 5. Liczba mieszkańców Gminy Adamów w latach 2012-2014 w podziale na płeć oraz ogółem. Źródło: dane UG.</i>	<i>26</i>
<i>Wykres 6. Ruch naturalny ludności (urodzenia i zgony) w Gminie Adamów w latach 2012-2014. Źródło: dane UG.</i>	<i>27</i>
<i>Wykres 7. Migracje na terenie Gminy Adamów w latach 2012-2014. Źródło: dane UG.</i>	<i>28</i>

Wykres 8. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.....	54
Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.....	55
Wykres 10. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.....	56
Wykres 11. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.....	57
Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu wielodzietności w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.....	58
Wykres 13. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.....	58
Tabela 1. Podmioty gospodarcze w Gminie Adamów w latach 2012-2014.....	19
Tabela 2. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w urzędzie Gminy w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) na koniec 2014.....	19
Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki. Źródło: www.stat.gov.pl	20
Tabela 4. Ilość dużych gospodarstw rolnych w Gminie Adamów.....	23
Tabela 5. Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach. Dane UG Adamów.....	25
Tabela 6. Demografia Gminy Adamów. Źródło: dane UG Adamów.....	25
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Adamów. Źródło: dane GUS www.stat.gov.pl	29
Tabela 8. Zespół Szkół w Szewni Górnej. Dane instytucji.....	30
Tabela 9. Zespół Szkół im. T. Kościuszki w Suchowoli. Dane instytucji.....	32
Tabela 10. Liczba i rodzaj wydanych decyzji, w latach 2012-2014. Źródło: Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Zamościu.....	34
Tabela 11. Liczba wykonanych świadczeń medycznych przez lekarzy rodzinnych. Źródło: dane GOPS.....	41
Tabela 12. Programy i zadania realizowane przez GOPS w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.....	42
Tabela 13. Liczba udzielonych świadczeń w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.....	43

<i>Tabela 14. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.....</i>	<i>52</i>
<i>Tabela 15. Struktura bezrobocia w Gminie Adamów w latach 2012-2014. Źródło: dane PUP w Zamościu.</i>	<i>55</i>
<i>Tabela 16. Liczba wydanych orzeczeń osobom poniżej 16 roku życia w latach 2012-2014. Źródło: dane Powiatowego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności.....</i>	<i>59</i>
<i>Tabela 17. Liczba wydanych orzeczeń osobom powyżej 16 roku życia w latach 2012-2014. Źródło: dane Powiatowego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności.....</i>	<i>60</i>
<i>Tabela 18. Liczba osób niepełnosprawnych wg stopnia niepełnosprawności. Dane: Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności.....</i>	<i>60</i>
<i>Tabela 19. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.</i>	<i>61</i>
<i>Tabela 20. Rodzaje i liczba wypłaconych zasiłków w latach 2012-2014. Źródło: dane GOPS.....</i>	<i>61</i>
<i>Tabela 21. Ilość dzieci objętych pomocą asystenta rodziny w poszczególnych przedziałach wiekowych w 2013 roku. Źródło: dane GOPS.....</i>	<i>62</i>
<i>Tabela 22. Ilość dzieci objętych pomocą asystenta rodziny w poszczególnych przedziałach wiekowych w 2014 roku. Źródło: dane GOPS.....</i>	<i>63</i>
<i>Tabela 23. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” w poszczególnych latach. Dane GOPS... </i>	<i>63</i>
<i>Tabela 24. Orzeczenia sądu w zakresie władzy rodzicielskiej w latach 2012 – 2014. Dane GOPS.....</i>	<i>64</i>
<i>Rysunek 1. Umiejscowienie Gminy Adamów w Powiecie Zamojskim. Źródło: www.osp.org.pl.....</i>	<i>17</i>